

Møte onsdag den 6. april 2016 kl. 10

President: Ole mic Thom messen

Dagsorden (nr. 63):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Statsråd Jan Tore Sanner overbrakte 3 kgl. proposisjoner (se under Referat torsdag 7. april).

Presidenten: Representanten Sveinung Rotevatn vil fremsette et representantforslag.

Sveinung Rotevatn (V) [10:01:10]: På vegner av stortingsrepresentantane Iselin Nybø, Ola Elvestuen og meg sjølv har eg gleda av å setje fram eit representantforslag om innsynsrett i kongehuset.

Presidenten: Representanten Trygve Slagsvold Vedum vil fremsette et representantforslag.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:01:35]: På vegne av stortingsrepresentantene Knut Storberget, Karin Andersen og meg selv har jeg den ære å fremme et representantforslag om sikker lagring av pasientopplysninger.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:01:57]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Jan Tore Sanner, Monica Mæland og Anniken Hauglie vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klar til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter med første spørsmål, fra representanten Dag Terje Andersen.

Dag Terje Andersen (A) [10:02:26]: Mitt spørsmål går til arbeidsministeren, som er hjertelig velkommen til Stortinget. Arbeidsministeren har vært etterlengtet, fordi full sysselsetting er det viktigste spørsmålet i samfunnet – etter Arbeiderpartiets syn – og en stor utfordring, som vi nå har felles.

Regjeringas viktigste tiltak så langt har vært skattelette, mest til de rikeste, 18,5 mrd. kr – 50 mill. kr hver dag i året – som vi går glipp av i skatteinntekter. De arbeidsledige har fått kutt i sin økonomi. Nærmere 2 mrd. kr mer skal de arbeidsledige bidra med til statskassa – eller få mindre fra statskassa.

Siden regjeringa overtok, har det hver eneste dag vært

45 som har mistet jobben. Det har gjort at vi har en historisk høy ledighet. De siste tallene fra Statistisk sentralbyrå viser 134 000 arbeidsledige i Norge, 4,8 pst. Mens ledigheten går ned i andre land, går den opp i Norge.

Når vi kan fastslå at regjeringas politikk så langt ikke har virket, hva vil statsråden nå gjøre for å redusere ledigheten?

Statsråd Anniken Hauglie [10:03:56]: Det er ingen tvil om at regjeringen helt fra dag én har jobbet med å sikre konkurransekraft og nye arbeidsplasser i flere bransjer enn i de oljerelevante – for å gi oss flere ben å stå på.

Vi ser at det er mange lysglimt der ute. Man sliter innen olje og gass og særlig langs kysten, men vi ser også at det er mange næringer og industrier som nå har bedre dager, bl.a. på grunn av en annen kronekurs.

Vi ser at tiltakene virker. Det er bedrifter som nå får kontrakter. Flere bedrifter kommer til å få kontrakter framover. Bedrifter får biomidler til å omstille seg til en ny tid, og vi ser at det hver eneste dag skapes arbeidsplasser der ute. Tiltakene virker.

Hva skal vi gjøre framover? Nå skal tiltakspakken begynne å virke. I disse dager jobber vi med revidert nasjonalbudsjett. Vi sitter også og jobber med statsbudsjettet for 2017. Hvilke tiltak og hvilke virkemidler vi der skal presentere, må vi nesten vente med å si noe om til den dagen kommer da vi skal presentere budsjettene.

For egen del vil jeg bare nevne at vi selvfølgelig jobber kontinuerlig med tiltak for å bedre situasjonen. Jeg har fremmet for Stortinget flere forslag om å bedre dagpengeordningen slik at det skal bli lettere for dem som nå mister jobben, å kombinere dagpenger med bl.a. utdanning og med muligheten til å etablere egen bedrift. Nå er det ikke bare landet vårt og bedrifter som skal omstille seg i stort, også enkeltpersoner må belage seg på kanskje å søke seg nye jobber i nye bedrifter og i nye bransjer.

Vi jobber kontinuerlig med dette. Vi jobber målrettet og systematisk. Nye tiltak vil vi presentere i budsjettene, når den tiden kommer.

Dag Terje Andersen (A) [10:05:42]: Jeg ser fram til at det kommer nye tiltak, for det er åpenbart ut fra ledighetstallene at den politikken som regjeringa har ført fram til nå, ikke virker – i hvert fall hvis målet er redusert ledighet. Et veldig godt eksempel på det er at i stedet for å gi store skatteletter, kan vi skape aktivitet i de bransjene som nå strir. For eksempel er det sånn at vi taper 50 mill. kr i skatteinntekter hver dag. En kunne bare droppe det skattekuttet mellom tre og fire dager, så ville en faktisk hatt råd til en ny gassferge, som ville skapt aktivitet for dem som har lite å gjøre. Dette er bare et bilde på hvor feil det er å bruke skattelette som det viktigste virkemiddelet i ledighetssituasjonen man er i nå. Derfor spør jeg statsråden: Kan statsråden synliggjøre hvor mye bruken av 18,5 mrd. kr har gitt i sysselsettingsvekst?

Statsråd Anniken Hauglie [10:06:42]: Skatteletter til bedriftene og folk handler jo om å trygge arbeidsplasser. Det er ikke sånn at bedriftene man besøker nå, ber om økte

utgifter. Tvert imot ber de om en politikk som sikrer deres konkurransekraft. Skattelettene er med på å bidra til det.

Det andre de er opptatt av, er infrastruktur. Det er også bakgrunnen for at denne regjeringen har en historisk satsing på infrastruktur, på vei og bane, fordi det er det bedriftene trenger nå.

I statsbudsjettet har vi lagt fram en rekke tiltak som skal bedre situasjonen. Vi har kortsiktige tiltak for å holde hjulene i gang på kort sikt, her og nå, rehabilitering av offentlig bygg, vei og bane – den type tiltak – og BIO-midler.

Det viktigste nå er å omstille landet vårt på lang sikt. Vi skal finne en helt ny normal fordi vi har en oljebransje som skal ned. Vi skal fortsatt leve av den, men den skal ned. Da er det viktig at vi finner nye bedrifter, nye næringer å leve av. Da er nettopp næringsrettet forskning og innovasjon, skattepolitikken, infrastruktur – det som skal skape omstilling på lang sikt – det som det er viktig å satse på nå.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Fredric Holen Bjørdal.

Fredric Holen Bjørdal (A) [10:07:54]: I Politisk kvarter måndag dreiv statsråden med favorittaktiviteten til regjeringa: å klage på Arbeidarpartiet for å sleppe å snakke om eigen politikk. Vi er visst passive og forstår ikkje dei langsiktige utfordringane i sysselsetjingspolitikken. Vel, ein skal som kjent vere forsiktig med å kaste stein når ein sit i glashus. I Arbeidarpartiet ser vi samanhengen mellom det kortsiktige og det langsiktige, og at ein her må fokusere på begge delar og handle deretter. Dessverre er regjeringa avslørt ved at dei ikkje forstår det. I to år har statsministeren reist rundt som ei slags trøystande mor utan meir å tilby dei arbeidslause enn ein klapp på skuldra med ei forsikring om at ein følgjer situasjonen nøye. Den såkalla tiltakspakka er for lengst avkledd, og dei arbeidslause på Vestlandet har grunn til å føle seg lurte.

Noreg kan no nå den høgaste arbeidsløysa nokon gong målt, utan at det har vorte sett i verk nødvendige tiltak – korkje på kort eller lang sikt. Er arbeidsministeren verkeleg komfortabel med det som kjem til å stå i historiebøkene om innsatsen til regjeringa?

Statsråd Anniken Hauglie [10:08:56]: Jeg føler meg ganske sikker på at det som kommer til å stå i historiebøkene, er at regjeringen satte arbeid, aktivitet og omstilling i høysetet gjennom de prioriterte den gjorde, i budsjettet og også gjennom tiltakspakkene.

Så om historisk høy ledighet: Ledigheten var høyere i 2010 og enda høyere på 1990-tallet. Men det er klart at denne situasjonen er alvorlig, og det er også bakgrunnen for at regjeringen nettopp er opptatt av å prioritere det som skaper omstilling, arbeid og aktivitet gjennom en historisk satsing på infrastruktur – det er avgjørende – og også gjennom en historisk satsing på kunnskap, forskning, utdanning og det som skaper framtidens arbeidsplasser og innovasjon. Så jeg føler meg sikker på at historien kommer til å fare vel med oss. Men det er ingen grunn til å tro at dette skjer av seg selv. Vi skal jobbe kontinuerlig hver eneste dag for å sikre arbeidsplassene. Det er det regjeringen gjør

gjennom det statsbudsjettet vi har lagt fram, gjennom de kraftfulle tiltakspakkene vi har lagt fram, som når de områdene de skal nå, og så skal vi legge fram revidert nasjonalbudsjett om ikke mange ukene og statsbudsjettet til høsten.

Presidenten: Kjell Ingolf Ropstad – til oppfølgingsspørsmål.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:10:09]: utfordringene som vi ser nå, er veldig geografisk betinget. Det er særlig Sør- og Vestlandet som er rammet, andre områder opplever faktisk mangel på arbeidskraft, og i hvert fall nedgang i arbeidsledigheten. Det er for så vidt positivt, men det betyr at de politiske virkemidlene må målrettes.

Samtidig har arbeidsministeren helt rett i at det er en langsiktig jobb som må gjøres. Der er det langsiktige virkemidler som hjelper, og der er vi godt i gang. For å avhjelpe den økte ledigheten vi har nå, trengs det konkrete og målrettede tiltak i de regionene.

Jeg vil utfordre statsråden på en spesiell gruppe, og det er ungdom. For ungdom mellom 18 og 24 år var ledigheten siste kvartal 2015 8,8 pst. Siste kvartal 2010, under finanskrisen, var den 8,5 pst. Ungdomsledigheten er høyere nå enn den var i under finanskrisen. Det er et særdeles farlig tegn fordi unge som burde vært f.eks. lærling eller kommet seg ut i jobb, ender i stedet hos Nav. Vil statsråden komme med noe i revidert nasjonalbudsjett, som jo er rett rundt hjørnet, for å styrke innsatsen for denne gruppen?

Statsråd Anniken Hauglie [10:11:18]: Først og fremst vil jeg si at jeg deler representanten Ropstads uro for de unge. Det er en gruppe som står mitt hjerte nær også. Hva vi skal komme med i revidert nasjonalbudsjett, må vi nesten vente med – revidert er like rundt hjørnet.

La meg si noe om det regjeringen gjør for unge i det budsjettet som er lagt fram, som også Kristelig Folkeparti og Venstre er med på. Jeg er opptatt av å sikre ungdommene våre en god utdanning, at færre faller utenfor utdanningsløpet, og at de som faller utenfor, inkluderes. Ungdom prioriteres i dag i Nav. Vi har lagt fram en ungdomspakke i budsjettet for 2016, som rommer både ekstra tiltaksplasser, som retter seg særlig mot unge, og et nytt toårig opplæringstiltak i Nav for ungdom for å sikre grunnleggende ferdigheter. Vi rydder nå opp i garantiordningene for å målrette og systematisere arbeidet bedre, og vi øker også lærlingtilskuddet, for å nevne noe. Så ungdom er en prioritert gruppe for oss. Det er viktig for oss at de holder seg på skolebenken, og at de som skal ut i arbeidslivet, sikres en trygg og god jobb.

Presidenten: Sveinung Rotevatn – til oppfølgingsspørsmål.

Sveinung Rotevatn (V) [10:12:35]: Mange av dei arbeidstakarane som i dag mister jobben, kan bli morgondagens arbeidsgjevarar dersom dei lykkast i å skape ei eiga bedrift. Og eg veit at regjeringa og Stortinget er opptekne av at det skal vere enkelt å starte for seg sjølv, ta sjansen, og lykkast.

Ei utfordring som sjølvstendig næringsdrivande er jo

at dersom ein har gått på dagpengar og vel å starte ei bedrift og ikkje lykkast heilt med det – ein får låg inntening, ein kan gå konkurs, som jo vil skje med mange – gjev det deg ganske få moglegheiter seinare når det gjeld rett til eit sosial sikkerhetsnett.

Erfaringar frå Frankrike viser at dersom ein lèt sjølvstendig næringsdrivande behalde dagpengerettar dei første åra når dei starter eiga bedrift, fører det til fleire og meir lønsame bedrifter. Vil regjeringa vurdere ytterlegare tillemplingar i dagpengerregelverket for å leggje til rette for at fleire kan starte for seg sjølv?

Statsråd Anniken Hauglie [10:13:33]: Jeg deler Røtveitns engasjement for selvstendig næringsdrivende og det å skape egne bedrifter. Det er jo det vi er opptatt av nå, nettopp å bidra til at enda flere kan skape jobber for seg selv, men kanskje også skape jobber for andre. Det er også bakgrunnen for at regjeringen har lagt fram en egen gründerplan – fordi vi er opptatt av dette.

For egen del har jeg, som jeg for så vidt nevnte i et tidligere svar, gjort endringer i dagpengerregelverket som innebærer at flere som blir arbeidsledige, som ønsker å starte en egen bedrift, kan gjøre det mens de går på dagpenger. I dag har man anledning til å gå på dagpenger i ni måneder mens man starter opp. Vi ønsker å utvide det til tolv måneder. Det er et forslag som ligger i Stortinget.

Vi ser også kontinuerlig på om vi kan foreta andre endringer i dagpengerregelverket, bl.a. for å gjøre det enda enklere for gründere. Og så er det nå satt ned et utvalg under Finansdepartementet, et delingsøkonomiutvalg – det heter noen annet, tror jeg – som også skal se på rettighetene til de nye tilknytningsformene i arbeidslivet, og selvstendig næringsdrivende vil være en del av det.

Presidenten: Per Olaf Lundteigen – til oppfølgings-spørsmål.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:14:47]: Ved økende ledighet er det ungdom som rammes hardest, og de som avbryter videregående skole, rammes aller hardest. Hele 10 000 av vårt ungdomskull på 60 000 deltar ikke på tiltak. Nav har et ansvar for å bistå dem i å få arbeid, men mye fungerer ikke. Riksrevisjonsrapporten som nettopp kom, viser at oppfølging av ungdom utenfor opplæring og arbeid er svært dårlig.

Det er alvor, og det blir verre. Det trengs flere arbeidsplasser for disse ungdommene. Det trengs flere arbeidsplasser i privat og i offentlig virksomhet for denne mest sårbare gruppen. I et grovt anslag vil jeg si at det trengs minst 5 000 nye plasser med tidsbestemt lønnstilskudd. Det er nødvendig fordi de ungdomsteamene vi har, ikke greier å få gjort en god jobb hvis det ikke er arbeidsgivere som tar imot denne sårbare ungdommen.

Mitt spørsmål er: Hva er argumentene imot en slik satsing?

Statsråd Anniken Hauglie [10:15:49]: Denne regjeringen satser i aller høyeste grad på å løse de utfordringene som representanten Lundteigen tar opp. Hele statsbudsjet-

tet vårt handler nettopp om å sikre flere jobber og trygge jobber som kan inkludere flere mennesker i arbeidslivet.

Når det gjelder ungdom, er det særlig to ting som er viktig. Det ene er å sørge for at de har kunnskap, utdanning og kvalifikasjoner nok til at de kan få seg en jobb. Der har regjeringen nå en rekke tiltak som skal rette seg mot de mest sårbare ungdommene, gjennom bl.a. Nav, ved å øke lærlingtilskuddet, og at vi nå også sørger for at ungdomsretten går over i voksenretten – at det er ikke noen glipe der.

Så det handler om kunnskap og utdanning til ungdommene, men det handler også om å redusere risikoen for arbeidsgivere ved å ta inn mange av dem som man kanskje ellers ikke ville tatt inn. Der er bl.a. lønnstilskudd et viktig tiltak, og dette har også regjeringen styrket. Så har vi endret på arbeidsmiljøloven, som gjør at det skal bli lettere med midlertidige ansettelser – så denne regjeringen har dette høyt på sin agenda.

Presidenten: Kirsti Bergstø – til oppfølgings-spørsmål.

Kirsti Bergstø (SV) [10:17:04]: Arbeidsløshet er tungt både for den enkelte og for lokalsamfunnene som rammes av konkurs og nedbemanning. Rett før jul kom meldingen om at Sydvaranger Gruve i Kirkenes var konkurs, og at nærmere 400 arbeidsfolk mistet jobben. I et samfunn på 10 000 innbyggere rammes omtrent 1 500 innbyggere direkte eller indirekte.

Sør-Varanger kan virkelig trenge et løft fra statlige muskler i en så krevende situasjon. Og vi vet at omstillingsmidler og tiltakspakker tidligere er brukt, av tidligere regjering i hvert fall, i lignende situasjoner.

Jeg lurer på: På hvilken måte kan, og vil, regjeringen bistå lokalsamfunn som Sør-Varanger, som rammes hardt av konkurs og nedbemanning og opplever stor grad av arbeidsløshet i dag?

Statsråd Anniken Hauglie [10:18:08]: Jeg tror kanskje kommunalministeren...

Presidenten: Ble spørsmålet rettet til statsråd Sanner?

Kirsti Bergstø (SV) [10:18:11]: Spørsmålet var til arbeidsministeren fordi det omhandler arbeidsløshet – altså Sør-Varanger kommune i forhold til den høye graden av arbeidsløse i kommunen i dag.

Statsråd Anniken Hauglie [10:18:16]: Men du spurte om særskilte tiltakspakker til Sør-Varanger. Jeg tror kanskje kommunal- og moderniseringsministeren vil være den rette.

Presidenten: Det er statsråd Sanners konstitusjonelle område, så når Sanner er her, kan kanskje Sanner få svare?

Kirsti Bergstø (SV) [10:18:34]: Jeg oppfordrer den som tror den har det beste svaret fra regjeringen, til å svare.

Statsråd Jan Tore Sanner [10:18:45]: Jeg takker for det. Det er viktig at den som har det konstitusjonelle ansva-

ret, også svarer, og bruk av eventuelle omstillingsmidler ligger under Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Det er helt riktig som representanten sier, at Sør-Varanger er rammet hardt etter konkursen. Det var om lag 422 personer som var sysselsatt i gruven, og det får også indirekte virkninger for lokalsamfunnet.

Så er det slik at vi ved flere tilfeller har gitt omstillingsmidler, senest til Lierne kommune, som var i en krevende situasjon. Det er veldig konkrete kriterier for å kunne få slik støtte, og de er at minimum 150 sysselsatte mister jobben, og at det utgjør 15 pst. av de ansatte i kommunen. Her er man noe under den grensen. Vi har imidlertid fått en søknad, og vi vil behandle den på grundig og skikkelig vis. Vi er selvsagt innstilt på å forsøke å hjelpe lokalsamfunnet så godt det lar seg gjøre.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:20:09]: Mitt spørsmål går til næringsministeren: Vi har de siste dagene sett mange oppslag knyttet til det som nå kalles Panama Papers, og hvor også en av våre store banker, DNB, som er delvis stateid, har vært en hyppig nevnt institusjon i denne sammenheng.

Staten er som kjent deleier i mange selskap, og det er jo ikke det eneste selskapet som nå har vært i fokus, med et klart negativt fortegn, hvor også staten er inne som eier. Jeg nevner Statoil, korrupsjonsanklager i Angola, og Telenor, korrupsjonsanklager i Usbekistan, og Hydro, korrupsjonsanklager i Tadsjikistan.

I statens ti prinsipper for god eierstyring står det bl.a., i det andre prinsippet: «Det skal være åpenhet knyttet til statens eierskapsutøvelse og selskapets virksomhet». Og i prinsipp 10 står det: «Selskapet skal arbeide målrettet for å ivareta sitt samfunnsansvar.» Så nevnes det en rekke kriterier, bl.a. spørsmål knyttet til antikorrupsjon og åpenhet, og så kommer det en setning som jeg synes det er viktig å ta med i denne sammenheng: Tradisjonelt har begrepet «samfunnsansvar» vært ment å omfatte forhold som ligger ut over det å overholde lover og regler.

Statsråden var selv meget klar i sitt innlegg, da denne meldingen ble behandlet, på at man skal forsterke statens forventninger på disse punktene.

Så i lys av dette er det kanskje et opplagt spørsmål: Hvordan mener statsråden at statens intensjon, som vedtatt i nevnte prinsipper for god eierstyring, etterleves i de aktuelle selskapene?

Statsråd Monica Mæland [10:22:21]: Det er riktig som representanten sier, at det er kommet fram en rekke opplysninger, og dessverre om en rekke forhold knyttet til selskaper hvor staten er på eiersiden. Jeg må være veldig ærlig og tydelig og si at jeg skulle ønske at dette var opplysninger som var fremkommet i vår eierdialog med selskapene.

For veldig mange av selskapene gjelder dette forhold som går tilbake i tid, og som burde fremkommet på et mye tidligere tidspunkt, faktisk talt for mange år siden.

Når nå dette ikke er skjedd, så er jeg glad for at vi får offentlighet rundt dette, fordi det gir oss en anledning både til å gripe fatt i enkeltsaker og til å følge opp det enkelte selskap, finne ut hva som har skjedd, hvordan det har skjedd og hvordan det kunne skje, og også til å se på hvilke konsekvenser dette får for selskapene, men også for vår eierstyring.

Vi har – siden jeg tiltrådte – forsterket våre forventninger. Et enstemmig storting har sluttet seg til det samfunnsoppdrag selskapene har, den måten vi forventer at selskapene skal jobbe på. Vi tar dette opp i vår dialog med selskapene, vi har fast dialog gjennom året. Samfunnsansvar er ett av de punktene vi går grundig inn på.

I tillegg hadde jeg møte med alle styrelederne i de statlige selskapene, også for to av selskapene som ikke ligger under Nærings- og fiskeridepartementet, for å tydeliggjøre våre forventninger tidlig i perioden, i 2014, og for å utveksle informasjon om hvordan selskapene jobber. Jeg opplevde at det var et godt møte, og at mange av selskapene meldte tilbake at det var viktig å få denne informasjonen og utveksle erfaringer.

Jeg har nå innkalt til et nytt møte for igjen å gå igjennom hvordan selskapene har utviklet seg i løpet av to år. Vi har også bedt PwC se på vår lovgivning, sammenlignet med britisk og amerikansk rett, og se på internasjonale selskapers opptreden på dette området for å finne «best practice». Så vi jobber systematisk både knyttet til enkeltelskaper og generelt.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:24:35]: Jeg synes det var mange gode oppfølgingspoenger i det som statsråden nå kom med.

Det vi må spørre oss om som deleier, er jo, når vi bruker mye tid og krefter på å si hvilke forventninger vi har til de selskapene vi er inne i, er om historiens svar nå har vært at det som har vært nedfelt på papir, ikke er fulgt opp i praksis, verken i selskapene eller fra staten, som den part man er som eier.

Så jeg oppfatter egentlig at statsråden sier at eierstyringen til nå har vært for svak, og at den vil forbedres, og jeg vil gjerne ha en bekreftelse på det.

Statsråd Monica Mæland [10:25:34]: Ja, arbeidet med samfunnsansvar må være noe mer enn en teoretisk øvelse; det må være praksis for systemer, kulturer, og det må arbeides systematisk fra topp til bunn i ethvert selskap. Så må vi også være tydelige på at dette gjør at vi må se på vår egen eierskapsutøvelse. Vi må også lære av disse sakene.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Line Henriette Hjemdal.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [10:26:08]: De siste dagers avsløring har med tydelighet vist at DNB har lagt til rette for at kunder, gjennom postkasseselskapene i skatteparadis, kan slippe å betale skatt. Dette er langt fra det regjeringen skrev om samfunnsansvar i eierskapsmeldingen, og som Stortinget har gitt sin tilslutning til. Statsråden har

bedt om en redegjørelse fra DNB, det er vel og bra. Statsråden var i svar til representanten Syversen litt inne på noen tiltak som hun har iverksatt. Hvilke andre grep vil statsråden ta utover det som allerede er blitt presentert her i Stortinget?

Statsråd Monica Mæland [10:26:53]: Nå skal det sies at for hvert selskap ligger det ulike opplysninger og ulike fakta på bordet. Noen av selskapene avviser blankt at det er brudd både på lover, på regler og på retningslinjer. Slik har ulike selskaper en litt ulik situasjon. Men vi følger det enkelte selskap og er opptatt av å bringe alle fakta på bordet. Det er for tidlig for meg å konkludere med hva dette skal medføre for statens eierstyring, men jeg må være tydelig på at vi også må lære av dette. Dette skulle ikke skjedd, det burde ikke skjedd, og det burde vært i offentligheten for lenge siden.

Presidenten: Else-May Botten – til oppfølgingsspørsmål.

Else-May Botten (A) [10:27:39]: Jeg har ett konkret spørsmål, og det er: Hvorfor er det ikke departementene som finner ut av disse sakene? Det er mediene hver eneste gang. Hvorfor er det ikke departementet som går inn i denne typen saker og faktisk finner det ut?

Statsråd Monica Mæland [10:27:57]: Det skulle jeg gjerne ha svart på. Dette er forhold som ligger mange år tilbake. Jeg kan ikke svare på hvilken eierdialog som var på et tidligere tidspunkt. Jeg kan heller ikke svare på hvorfor ikke dette har kommet opp tidligere. Jeg skulle ønsket at det hadde skjedd, jeg skulle ønsket at vi hadde kunnet gripe fatt i dette tidligere. Nå er vi i en situasjon hvor det har kommet opp. Det er jeg glad for, det gir oss en anledning til å kunne jobbe med dette og forhindre at det skjer igjen – og så må vi lære av det.

Presidenten: Geir Pollestad – til oppfølgingsspørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [10:28:34]: Vi har fått innsyn i skatteunndragelser og forsøk på kreativ skatteplanlegging. Det finnes to typer skatteplanlegging: den åpenbart lovlige skatteplanleggingen og den åpenbart ulovlige skatteplanleggingen. Mellom disse to er det definitivt en gråson. Jeg antar at statsråden er enig i at selskap der staten er stor eier, ikke bør være i denne gråsonen. Vil næringsministeren også oppfordre norske private bedrifter om å holde seg unna denne gråsonen?

Statsråd Monica Mæland [10:29:12]: Ja, det er helt åpenbart, vi ønsker en høy standard på samfunnsansvarsområdet, ikke bare for selskaper hvor staten sitter på eiersiden, men for alle norske selskaper og personer. Men mitt konstitusjonelle ansvar er knyttet til selskapene, derfor er det dem jeg følger opp. Vi har vært veldig tydelige, og vi har forsterket våre forventninger gjennom

eierskapsmeldingen både til åpenhet knyttet til pengestrømmer og til å unngå å plassere penger i land hvor vi ikke har skatteavtaler. Så vi er mer enn tydelige, men min oppfordring går selvsagt til absolutt alle selskaper.

Presidenten: Terje Breivik – til oppfølgingsspørsmål.

Terje Breivik (V) [10:30:02]: Kombinasjonen av orda «korrupsjon» og «skatteparadis» på den eine sida og «store selskap der staten er største eigar» på den andre dukkar urovekkjande ofte opp, jf. lista som Syversen gjorde greie for. Store statlege selskap er i dag i regelen rollemodellar med negativt forteikn. Det er sjølvsgatt lett for oss i denne salen og for ministeren å uttrykkja verbalt at slik kan det ikkje fortsetja. Den informasjonen og dei opplysningane som no er komne fram i kjølvatnet av DNB-saka, og måten den klåre meldinga frå dåverande finansminister i 2007 har vorte oppfatta på og ikkje følgd opp, tyder på at dette på langt nær er godt nok. I så måte, og det er også spørsmålet mitt, er det ikkje mest interessant kva ministeren seier – sjølv om ho no seier veldig mykje dei rette tinga – men kva ho faktisk gjer i praksis for å sikra at desse selskapa vert rollemodellar med positivt forteikn, i samsvar med dei største eigarane sine interesser.

Statsråd Monica Mæland [10:31:13]: Det vi kan gjøre, er å gå konkret inn i den enkelte sak, møte selskapene, få redegjørelser fra selskapene. For DNBs vedkommende har jeg bedt om en skriftlig redegjørelse, jeg hadde møte med dem forrige uke. Jeg har også bedt om en skriftlig redegjørelse hvor en rekke nye spørsmål forventes å bli besvart. Så må vi ettergå vår egen eierskapsutøvelse, men også selskapenes jobb på dette området. Vi forholder oss til styrene i selskapene, det er de som skal gjøre denne jobben, og det er de vi må forvente gjør jobben. Så må vi se på om vi skal endre våre rutiner for dette – det er jeg helt åpen for.

Presidenten: Snorre Serigstad Valen – til oppfølgingsspørsmål.

Snorre Serigstad Valen (SV) [10:32:06]: Statsråden svarer nærmest som om dette er en helt ny oppdagelse, men vi hadde jo LuxLeaks for to år siden, og vi vet at en rekke statseide selskaper i lang tid har operert i eller vært i befatning med skatteparadis. Hvis alle her i salen er så veldig enige om at det er en gråson man skal unngå, er da næringsministeren villig til å instruere de statseide og deleide selskapene om å avslutte sin befatning med skatteparadis?

Statsråd Monica Mæland [10:32:29]: Dette er ingen ny oppdagelse. Jeg hadde sittet bare noen uker i statsråd-stolen da Yara vedtok en historisk høy bot. Etter det kom Telenor, og andre selskaper har dessverre kommet fortløpende med saker som riktignok ligger tilbake i tid, men hvor det har vært mitt ansvar å finne ut både hva som har

skjedd, og hvordan vi skal jobbe med dette, og det har jeg gjort.

Så er det ikke i tråd med våre eierskapsprinsipper, som et enstemmig storting har vedtatt, å instruere selskapene. Det er styrene som skal ta beslutningene. Men når det gjelder skatteparadis, når det gjelder åpenhet om pengestrømmer, er våre forventninger til selskapene helt entydige i eierskapsmeldingen. Jeg vil oppfordre representanten til å lese side 83 i eierskapsmeldingen. Det kan ikke misforstås.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Heidi Greni (Sp) [10:33:37]: Mitt spørsmål går til kommunal- og moderniseringsministeren.

På Kommunal- og moderniseringsdepartementets hjemmesider er det en rekke publikasjoner som skal være til hjelp for kommuner som arbeider med kommunereformen. Noen av dem er utgitt av departementet. Nationen hadde den 1. april 2016 en lengre artikkel om bruk av folkeavstemninger og meningsmålinger i kommunereformen. Dette er et politisk stridsspørsmål. Svært mange mener det bør gjennomføres folkeavstemninger, at det er det mest demokratiske, og fram til kommunereformen kom, har det vært vanlig praksis.

Av artikkelen går det fram at en veileder som Kommunal- og moderniseringsdepartementet tilbyr kommunene, anbefaler bruk av meningsmålinger framfor folkeavstemninger, og at den er utarbeidet av TNS Gallup.

Hvordan vil statsråden forklare at et selskap som har økonomisk interesse av at flest mulig kommuner velger meningsmålinger, har fått i oppdrag å utarbeide en slik veileder i et politisk stridsspørsmål?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:34:48]: La meg først slå fast at det nå er full fart i kommunereformen. Lokalpolitikere fra alle partier over hele landet jobber godt. De ser at dette ikke går over. De ser at kommunene står overfor noen utfordringer som gjør at det er behov for endring, og at det er nødvendig å bygge sterke velferdskommuner, slik at man kan gi innbyggerne gode tjenester i årene som kommer.

Det er lokalpolitikere som skal ta beslutningen. Det er de som skal ta beslutningen om hvem de ønsker å slå seg sammen med, før Fylkesmannen og Stortinget og regjeringen gjør endelig vedtak.

Innbyggerne skal høres, men hvordan innbyggerne skal høres, er det opp til kommunene å velge. De kan gjøre det gjennom folkemøter, de kan velge å gjøre det gjennom såkalte innbyggerundersøkelser, eller de kan gjøre det med folkeavstemninger. Jeg ser av de siste folkeavstemningene – sist i Sunnfjord – at folk svarer ja til å bygge sterke velferdskommuner. Det var vel bare i én kommune, Florø, at det ble nei i folkeavstemningen, så dette er en lokal vurdering.

Vi har hatt en åpen prosess når det gjelder hvem som utvikler innbyggerundersøkelsen, og jeg ser ingen problemer med at det er et privat selskap som utarbeider et slikt forslag. Og jeg har full tillit – full tillit! – til at lokalpoliti-

kerne velger den løsningen som de mener er best. Dette er et tilbud til lokalpolitikere, og jeg har tillit til at de foretar en klok vurdering.

Heidi Greni (Sp) [10:36:31]: Statsråden har gjort det til en vane å tale lenge om løst og fast som måtte ligge ham på hjertet, når jeg stiller et spørsmål. Jeg vil gjerne ha svar på mitt konkrete spørsmål, og av respekt for Stortinget håper jeg på å få det.

Jo flere kommuner som velger innbyggerundersøkelse framfor folkeavstemning, jo større blir markedet for aktører som TNS Gallup. De var så heldige å få oppdraget med å utarbeide veilederen. Det er for meg en uheldig sammenblanding av roller og slett ikke egnet til å styrke legitimiteten til de demokratiske prosessene som nå foregår i lokalsamfunnene. Jeg mener dette bidrar til å øke det demokratiske underskuddet og vil derfor spørre konkret: Ser ikke statsråden noen uheldige sider ved dette?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:37:22]: Svaret på spørsmålet er nei.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Marit Arnstad.

Marit Arnstad (Sp) [10:37:40]: Nei, saken er jo ikke så vanskelig. Kommunal- og moderniseringsdepartementet skal sende faglige råd til kommunesektoren. TNS Gallup lager veilederen for Kommunal- og moderniseringsdepartementet. De konkluderer med at meningsmålinger er bedre enn folkeavstemninger. Det er en omstridt konklusjon.

TNS Gallup selger samtidig meningsmålinger. De har altså en direkte økonomisk interesse i den konklusjonen de har laget på departementets vegne – en konklusjon som så sendes fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet til kommunene som et faglig råd.

Mitt spørsmål er, når statsråden mener at det ikke er problematisk: Er det mange andre områder i departementet hvor private selskap som har direkte økonomiske interesser i en sak, sender ut faglige råd på vegne av departementet?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:38:31]: Jeg kan først bekrefte at det er ulike synspunkter på hvordan man skal høre innbyggerne. Noen kommuner gjør det gjennom folkemøter, andre gjør det gjennom innbyggerundersøkelser, noen gjør det gjennom folkeavstemninger, og noen har også en kombinasjon.

Det er også ulike synspunkter mellom de politiske partiene. Senterpartiets tidligere leder, Anne Enger, har advart mot bruk av folkeavstemninger og anbefalt bruk av innbyggerundersøkelser. Dette foregår i full åpenhet – full åpenhet – og jeg har tillit til at lokalpolitikere foretar en slik vurdering.

Jeg har svart på spørsmålet: Jeg ser ingen problemer med at det er et privat selskap som har laget et utkast til hvordan en slik undersøkelse kan se ut.

Presidenten: Stine Renate Håheim – til oppfølgings-spørsmål.

Stine Renate Håheim (A) [10:39:24]: Fra en reform til en annen: I går la regjeringen fram meldingen om framtidige regionale folkevalgte nivå, og vi i Arbeiderpartiet er veldig glade for at det nå er et bredt flertall på Stortinget for folkevalgt styring på regionalt nivå.

Både KS og flere av partiene på Stortinget har kritisert regjeringen for at den er lite ambisiøs når det gjelder oppgaveoverføring til det regionale nivået. Det er en kritikk vi kjenner igjen fra kommunereformen, for det statsråden sa skulle bli tidenes oppgaveoverføring til kommunene, har foreløpig endt opp med godkjenning av svømmebasseng, utstedelse av pass, og at ordførerne kan få gjennomføre borgerlig vigsel. Det har jo ikke akkurat bidratt til økt entusiasme rundt kommunereformen, så for ett år siden tok Arbeiderpartiet og stortingsflertallet til orde for overføring av flere større oppgaver til regionalt folkevalgt nivå.

Hvorfor har ikke regjeringen fulgt opp dette i den meldingen som ble lagt fram i går?

Presidenten: Presidenten mener at dette spørsmålet ligger litt på siden av hovedspørsmålet, men statsråden kan jo svare hvis han føler seg kallet.

Statsråd Jan Tore Sanner [10:40:29]: Jeg kan bekrefte det, men jeg synes allikevel at det er et godt spørsmål, og jeg er veldig glad for Arbeiderpartiets positive holdning til regionreformen. Høyre og Fremskrittspartiet har – som representanten Håheim vet – i utgangspunktet ment at det har vært tilstrekkelig med to forvaltningsnivåer, men når det er et flertall i Stortinget, etter forslag fra Venstre, som ville beholde tre, og vi er blitt bedt om å legge til rette for en regionreform, så gjør vi det. Jeg mener det er fornuftig og riktig å gjennomføre en regionreform. For mye tar for lang tid, fordi vi har en foreldet struktur.

Diskusjonen om oppgaver blir litt som diskusjonen om høna og egget, fordi noen fylker sier at de venter på staten, og så sier staten at den vil først se om det blir resultater. La meg minne om at da man gjennomførte den store kommunereformen for 50 år siden, startet man ikke med mange store oppgaver. Man startet med å sette kommunene i stand til å kunne håndtere flere oppgaver, og så kom de etter hvert. Vi har lagt noen konkrete forslag på bordet nå. Jeg ser frem til et godt samarbeid med Kristelig Folkeparti og Venstre – også med Arbeiderpartiet – om en struktur for fylkene og regionene for fremtiden.

Presidenten: Geir Sigbjørn Toskedal – til oppfølgings-spørsmål.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [10:41:48]: Jeg vil tilbake til kommunereformen.

Den foregår nå rundt om – land og strand – i alle variasjoner og i alle avskygninger. Og det ser ut til at noen har innsett – kanskje i seneste laget – at det blir en reform. Den er nyttig, og landet trenger den. Jeg tror at samtalene om kommunesammenslåing kommer til å fortsette lenge

etter at reformen er over, i kommuner som ser nytten av det.

Midt oppe i dette er også inntektssystemet et viktig element. Mye kan sies om det, men det nye strukturkriteriet deler kommuner inn i «frivillig små» eller «ufrivillig små». Men jeg får en del rapporter fra kommuner som kan bli «ufrivillig små», fordi naboene blokkerer. Det ser ut til å bli en gruppe som kanskje krever særlige tiltak. Hva tenker statsråden om det?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:42:52]: La meg først takke for Kristelig Folkepartis konstruktive arbeid med kommunereformen. Det er viktig at det er mange partier som står bak. Kristelig Folkeparti, Venstre og også Arbeiderpartiet har sagt at man ser behovet for større kommuner – Jonas Gahr Støre sa i en tale i går at han heier på dem som nå gjør den gode jobben ute i Kommune-Norge.

Når vi ser på hvordan vi kan skape sterke velferdskommuner, må vi også ha et inntektssystem som bygger opp under det. Vi kan ikke ha et inntektssystem som fryser fast en gammel struktur. Inntektssystemet har belønnet dem som har valgt å bli stående alene, og gjort det vanskeligere for dem som har ønsket å gå sammen.

Så er det slik at det kan oppstå noen situasjoner som kan være uheldig. Ja vel, da får vi se på det, vi må se hvordan vi kan lette en slik situasjon. Men nå er det viktig at vi får hovedprinsippene på plass, og det har jeg håp om at vi kan få til.

Presidenten: André N. Skjelstad – til oppfølgings-spørsmål.

André N. Skjelstad (V) [10:44:01]: Hovedspørsmålet gikk på om man hadde tro på alle de forskjellige indikatorene hvis det skulle gjøres av et privat selskap, og om godkjenningen av det.

I den senere tid er det flere av oss som har observert at det er mange måter å prøve å bremse prosesser på. Senest hadde vi det gledelige i Sunnfjord – det var mange kommuner i Sogn og Fjordane som sa ja. Til tross for at mange frelsere fra Senterpartiet har reist over og prøvd å predike det glade budskap om å få stå alene, ble det sju kommuner av ni som svarte ja. Oslo-makten klarte ikke å overstyre dette, som mange hadde prøvd på – det lokale folkestyret seiret.

Hva synes statsråden om prosessen i Sunnfjord og kommunereformen så langt?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:44:58]: La meg starte med å si at jeg følger dette veldig tett. Jeg fulgte med på nett-tv fra NRK Sogn og Fjordane mandag kveld og følger med interesse hvordan lokalpolitikere fra alle partier – og jeg har lyst til å si også mange konstruktive fra Senterpartiet – jobber med dette lokalt, fordi man ser behovet, og man er opptatt av hvordan man kan sikre innbyggerne gode tjenester for fremtiden.

Det er riktig at det i Sogn og Fjordane ble et klart ja til å gå videre med å skape sterke velferdskommuner i Sogn og Fjordane, i Sunnfjord. Jeg mener at det er bra. Jeg ser

at det jobbes godt over hele landet, og jeg tror det bygger på en erkjennelse av at Kommune-Norge står overfor noen utfordringer som ikke går over. Det handler om de mange oppgavene, særlig på velferdsområdet, kommunene har, det handler om hvordan man kan hjelpe de mest sårbare blant oss, og det handler også om at vi nå ser noen økonomiske skyer som gjør at det kan bli mer krevende for kommunene i årene som kommer.

Presidenten: Karin Andersen – til oppfølgingsspørsmål.

Karin Andersen (SV) [10:46:09]: Hvis man skal gjennomføre store, nye reformer både i kommuner og i regioner, burde det vel vært slik at man visste hva man skulle bruke de regionene til. Det gjør man jo ikke.

Jeg registrerer også at regjeringen og statsråden ikke er spesielt begeistret for at befolkningen skal vite verken hvilke økonomiske konsekvenser disse reformene vil få, eller hvilke oppgaver disse nye enhetene skal ha ansvaret for. De er heller ikke spesielt begeistret for at befolkningen skal kunne si sitt gjennom en folkeavstemning.

På spørsmålet fra Senterpartiet om statsråden så noen problemer med at de som har økonomisk interesse av å tilrettelegge for undersøkelser og ikke folkeavstemninger, skal være de som gir rådet, svarte statsråden nei. Jeg vil spørre: Hvorfor, og hvilke argumenter er det som taler for at de med økonomiske interesser skal være de som gir råd til både departementet og kommunene?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:47:18]: Det er faktisk slik at kommunene tar selvstendige beslutninger. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har anbefalt innbyggerundersøkelser. Grunnen til at vi gjør det, er at vi mener at det gir lokalpolitikere det beste beslutningsgrunnlaget når de skal bestemme seg for hvem de eventuelt ønsker å slå seg sammen med.

Jeg har full tillit til lokalpolitikere – om de ønsker å velge en innbyggerundersøkelse, folkeavstemning eller ønsker å høre innbyggerne på annen måte. At innbyggerundersøkelsen og skissen til den ikke er utarbeidet i departementet, tror jeg er en fordel. Jeg tror det er en fordel at de som har kunnskap om hvordan slike innbyggerundersøkelser skal utarbeides, gjør det. Så er det lokalpolitikere som bestemmer om de ønsker å bruke det eller ikke. For å gjenta det: Jeg har tillit til at de tar kloke beslutninger lokalt.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Terje Breivik (V) [10:48:31]: Hovedspørsmålet går til arbeidsministeren.

Endringar i arbeidslivet er ikkje noko nytt. I dag er dei likevel meir omfattande enn før, dei skjer raskare, og dei vert forsterka av tøff konkurranse mellom bedriftene. Etterspurnaden etter arbeidskraft er i nokre bransjar større enn det den norske arbeidsmarknaden kan dekkja, og gjennom den opne, frie arbeidsmarknaden i Europa er tilgangen på arbeidskraft nærmast uavgrensa.

Ein del av denne arbeidskrafta som me nyt godt av, er

i ein så utsett situasjon at dei vanskeleg kan vareta rettane sine. Allmenngjeringslova har eit tosidig føremål. Lova skal på ei side sikra utanlandske arbeidstakarar løns- og arbeidsvilkår som er likeverdige med vilkåra norske arbeidstakarar har. Samstundes skal ho hindra konkurransevriding til ulempe for den norske arbeidsmarknaden. Heilt sidan me fekk dei første landsomfattande tariffavtalene, har me hatt prinsippet om at når arbeidsgjevar sendar arbeidstakarar på oppdrag, skal arbeidsgjevar dekkja kostnadene.

I vinter har me, i kontrast til dette, m.a. i Bergens Tidende kunna lesa om fleire saker der verksemdar vert registrerte ved oppdragsstaden og arbeidstakarane vert tilsette på staden, med føremål å unngå kostnader til reise, kost og losji. Kombinasjonen av såkalla lokalt tilsette og gjennomsnittsutrekning av arbeidstida medfører ein kraftig konkurransefordel for verksemdene, sidan dei kan utvida driftstida ved gjennomsnittsutrekning av arbeidstida og samtidig unngå dekking av reise, kost og losji. Praksisen er etter arbeidsmiljølova lovleg, og Arbeidsretten har gjennom dommen i Langset-saka i fjor godteke denne typen konstruksjonar. Samstundes fører denne praksisen til at arbeidstakarane får dårlegare arbeidsvilkår, og me kan ikkje undervurdere at dette er ei utvikling som i auka grad òg vedkjem norske arbeidstakarar og norske verksemdar.

Så spørsmålet er: Korleis vil statsråden følgja opp denne utviklinga, slik at føremålet med lova vert varette?

Statsråd Anniken Hauglie [10:50:37]: Først og fremst vil jeg si at jeg deler representanten Breiviks engasjement for et seriøst arbeidsliv. Vi er alle tjent med at vi har et seriøst arbeidsliv som ivaretar arbeidstakernes rettigheter, og som stimulerer bedriftene til å drive seriøst. Allmenngjøring er ett av de virkemidlene som finnes. I dag er det åtte – om jeg husker riktig – allmenngjøringsavtaler som skal sikre denne typen problemstillinger. Så allmenngjøring er ett område og kampen mot arbeidslivskriminalitet er et annet område som regjeringen er opptatt av, nettopp for å sikre et seriøst arbeidsliv. Der har vi en egen strategi. Vi samarbeider tett på tvers av departementene og med partene som er berørt, for å unngå dette.

Så har det vært en dom, som representanten viser til, som nylig ble avsagt. Angående spørsmålene som representanten tar opp: Langset-dommen er én ting. Det er også en sak som nå pågår i ESA, om tilstøtende problemstillinger – det er ikke avklart ennå hvordan den saken kommer til å lande – hvor man prøver en høyesterettsdom i ESA. Også dette med allmenngjøring, lønn mellom oppdrag og den typen problemstillinger er noe som diskuteres mellom partene, ikke minst.

Departementet er i dialog med partene om denne typen problemstillinger. Vi følger dette arbeidet tett. I høst tok vi et initiativ overfor partene til å diskutere dette nærmere, og jeg kan love representanten Breivik at dette følger vi nøye med på, og vi vil også eventuelt komme tilbake til videre oppfølging av det.

Terje Breivik (V) [10:52:19]: Oppfølgingsspørsmålet går til næringsministeren.

Statoil tildelte nyleg bl.a. ISO-fag-kontrakt på Statoil

Mongstad. Tilbydaren som vant kontrakten, skal tilsetja det aller meste av personalet lokalt, slik at dei tilsette vert nøydd til å betala reise, opphald og mat sjølve. Timeløna er etter det eg har fått opplyst, ca. 170 kr, med fråtrekk for reise og bustad.

Som nemnt har tariffavtala og tidlegare praksis vore at arbeidsgjevar dekkjer reise, opphald og diett samt 20 pst. tillegg for overnatting utanom heimen.

Denne forma for lokal tilsetjing stengjer i realiteten norske arbeidstakarar ute, for dei kan ikkje leva av ei månadsløn som reelt sett er på pluss minus 10 000 kr. Dette medfører auka arbeidsløyse i Noreg samstundes som ein får større arbeidsinnvandring frå Aust-Europa – arbeidstakarar som i praksis vert utsette for sosial dumping. I tillegg gjer det at norske leverandørbedrifter som lojalt overheld tariffavtaler, tapar konkurransekraft.

Kan staten som største eigar i Statoil tillate denne praksisen med sosial dumping, som i realiteten medfører ulike konkurransevilkår for lokale norske leverandørar?

Statsråd Monica Mæland [10:53:33]: Det er slik at jeg ikke kan svare for Statoil, det er det OED som har ansvaret for. Men generelt er vårt ønske – og det vi jobber for – likest mulig konkurranseregler for både norske og utenlandske arbeidstakere. Vi ønsker lik markedsadgang i Norge og i utlandet. Vi er avhengig av at norske bedrifter kan gå ut i markeder, og da må vi også akseptere at utenlandske markeder kommer inn. Men det må skje på likest og best mulig konkurransevilkår. Det er mitt generelle svar på spørsmålet.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Sveinung Rotevatn.

Sveinung Rotevatn (V) [10:54:17]: Tilleggsspørsmålet går til arbeidsministeren.

Rammene for arbeidslivspolitikken, og ikkje minst det vi her snakkar om, blir lagde på europeisk nivå. Nyleg kom EU-kommisjonen med forslag til revidering av det såkalla utstasjoneringsdirektivet som legg rammene for arbeidarar som er utstasjonerte i andre land, og det ligg det mykje politikk i. Blant anna inneheld forslaget punkt om at kollektive avtalar skal vere obligatoriske for utstasjonerte arbeidarar i alle sektorar, ikkje berre i bygg og anlegg, og at land skal kunne påleggje underleverandørar å gje same løn som hovudleverandørar, samt mykje meir.

Regjeringa har vore oppteken av at ein skal føre ein aktiv europapolitikk og vere på ballen tidleg og ikkje berre behandle direktiva når dei har kome seg heilt hit til salen. Så mitt spørsmål er eigentleg kort og godt: Kva meiner regjeringa om forslaget til nytt utstasjoneringsdirektiv, og korleis jobbar regjeringa for å påverke den prosessen?

Statsråd Anniken Hauglie [10:55:23]: Her må jeg bare erkjenne og vedgå at jeg ikke kjenner detaljene i direktivet, men representanten har helt rett i at vi ønsker en aktiv europapolitikk. Vi er opptatt av å ha åpne markeder og fri flyt av arbeidskraft mellom landene. Jeg må nesten komme tilbake igjen til Stortinget med et mer fyl-

lestgjørende svar på hvordan vi skal følge opp det direktivet.

Presidenten: Rigmor Aasrud – til oppfølgingsspørsmål.

Rigmor Aasrud (A) [10:55:54]: Jeg tror jeg velger å stille mitt tilleggsspørsmål til næringsministeren.

I et oppslag i Dagens Næringsliv for noen dager siden sier en av de seriøse norske arbeidsgiverne at det ikke bare forekommer at bedrifter ikke betaler og dekker reise og kost for sine arbeidstakere, de pålegger også sine ansatte å flytte for å unngå å dekke reisekostnadene.

Statsråden har ansvaret for lov om offentlige anskaffelser. Det er i henhold til de nye EU-direktivene muligheter for å ta sosiale hensyn etter anskaffelsesregelverket, og da er mitt spørsmål: Vil statsråden ta initiativ til at den type ordninger blir ulovlig å bruke når offentlige virksomheter legger ut anbud?

Statsråd Monica Mæland [10:56:54]: Jeg tror i utgangspunktet at svaret på det må være nei. Det er et stort handlingsrom når det gjelder offentlige anskaffelser, ingen er like. Det er forskjell på det å kjøpe inn kaffe og det å bygge opera, og derfor må reglene også ha et handlingsrom. Så kan det tenkes tilfeller hvor det er fornuftig å kreve at ansatte bor i nærheten av arbeidsstedet. Jeg vet f.eks. at da vi ansatte ny konkurransedirektør i Bergen, var et av målene at vi skulle ha en som også bor i Bergen, uten at det var avgjørende. Så her må ulike instanser kunne gjøre ulike vurderinger. Jeg er opptatt av at man benytter handlingsrommet, får de beste innkjøpene, og at det er innovasjon i innkjøpene. Vi trenger at flere kan levere til det offentlige. Det skal være stor grad av handlefrihet, men ordentlig, skikkelig og etterprøvbart.

Presidenten: Per Olaf Lundteigen – til oppfølgings-spørsmål.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:57:57]: Det er til arbeidsministeren.

Full sysselsetting krever politisk styring, og nå får vi stadig sterkere uvær med økende ledighet både fra utlandet og ut fra norske forhold. Det ligger da i kortene at en må ha en sterkere politisk styring for å sikre mantraet «full sysselsetting», dvs. sterkere politisk styring innenfor nasjonalstaten Norge for å gi trygghet, sikre jambyrdighet mellom folk, fordele byrdene – vi står overfor det.

Reisende arbeidere har en stor ulempe og en stor kostnad i forbindelse med sin arbeidssituasjon. Det har hittil vært dekket opp på en god måte. Nå står vi i en situasjon hvor arbeidsgivere har krevd betydelig lønnsnedgang for reisende arbeidere. Hva er regjeringas holdning til et slikt krav? Er det greit?

Statsråd Anniken Hauglie [10:58:58]: Som jeg nevnte så vidt i mitt svar til representanten Rotevatn, er det nå prosesser i Brussel som går på dette med å betale reise, kost og losji for utenlandske arbeidstakere. Hvilke avtaler

som inngås mellom arbeidstakere og arbeidsgivere, er i utgangspunktet et spørsmål for arbeidstaker- og arbeidsgiversiden. Det er partene selv som avgjør hva som skal være de ulike tariffbestemmelsene.

Så må jeg si på generelt grunnlag at denne regjeringen er for både EU og EØS-avtalen. Vi er opptatt av de mulighetene som EØS-avtalen gir oss, ikke minst de mulighetene EØS-avtalen gir norske bedrifter til å få adgang til europeiske markeder, men også av de mulighetene det gir arbeidstakere innenfor EØS-området til å ferdes fritt mellom landene for å ta oppdrag der hvor det måtte være ledige konjunkturer. Nå har det vært en situasjon hvor arbeidstakere har kommet til Norge fordi her har det vært vekst. Bare i den byen vi nå er i, er utviklingen den at det store flertallet av dem som kommer til byen, er arbeidsinnvandrere, og det mener vi er positivt.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Snorre Serigstad Valen (SV) [11:00:13]: Mitt spørsmål er til næringsministeren.

Skatteparadisene truer velferdsmodellen vår, og både fattige og rike land frarøves ufattelige verdier. Denne uka sprakk som kjent Panama Papers, som virkelig viser raskapen i den moderne kapitalismen. I Norge har mange reagert kraftig på at DNB, der staten er deleier, har formidlet sine kunder til skatteparadis.

Hvor mange statlig eide selskap opererer i eller er i befatning med skatteparadis, og hvor store summer er det snakk om?

Statsråd Monica Mæland [11:00:56]: Jeg håper svaret på spørsmålet er «ingen» og «null», men det kan jeg selvsagt ikke garantere, det har jo virkeligheten vist. Det vi har sett komme opp nå knyttet til DNB, er noe som er helt i strid med de retningslinjer og forventninger vi har i dag.

Dette er et område som har utviklet seg. Men Stortinget vedtok en eierskapsmelding i 2015, altså i februar i fjor, hvor man er veldig tydelig på hvilke forventninger man har om åpenhet knyttet til pengestrømmer, om at man skal unngå å benytte skatteparadis som ikke følger standarden til Global Forum om transparens og effektiv informasjonsutveksling, og at selskapene har retningslinjer, systemer og tiltak for å hindre korrupsjon. Dette følger vi opp i eierdialogen, jeg følger det opp i møter med styrelederne, og vi griper selvsagt fatt i saker når vi blir kjent med dem. Som jeg har sagt tidligere i dag, er dessverre mange av dem blitt kjent gjennom mediene. Jeg skulle ønske de kom opp for lenge siden. Dette er saker som ligger flere år tilbake, som burde vært håndtert flere år tilbake, men når de kommer nå, så håndterer vi dem nå.

Snorre Serigstad Valen (SV) [11:02:08]: Jeg kan også håpe at svaret er «ingen», men vi vet jo allerede at svaret ikke er «ingen». Vi vet allerede at det er flere statseide selskap som enten handler i eller opererer i skatteparadis. Meg bekjent ble statsråden varslet av DNB uka før denne Panama Papers-lekkasjen nådde offentligheten, og jeg synes det er litt oppsiktsvekkende at statsråden over ei

uke etterpå ikke har forsøkt å skaffe seg oversikt over egne selskapers befatning med hemmeligholdsjurisdiksjoner.

Hvordan kan statsråden kreve full oversikt over hva som har skjedd i DNB, når hun ikke selv har skaffet seg oversikt over de øvrige statseide selskapene? Er det virkelig ingen, verken statsråden eller de 355 ansatte hun har til rådighet i departementet, som kan gjøre rede for statlige selskapers faktiske befatning med skatteparadis, utover de forventningene vi alle selvfølgelig er enige om?

Statsråd Monica Mæland [11:03:04]: Jeg tror ikke representanten hørte hva jeg sa. Dette er gjenstand for aktiv eierdialog fra vår side. Dette er spørsmål vi har oppe i dialogen med selskapene, og svaret vi får fra selskapene, er at de ikke opererer i skatteparadis uten avtale. Forventningene er klinkende klare, de er ikke til å misforstå, og hvis noe sånt hadde kommet opp, ville vi ha grepet fatt i det.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Torgeir Knag Fylkesnes.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:03:34]: Det er eierdialog og ønsker å rette spørsmål til næringsministeren om. Som ein direkte respons på avsløringa av Panama Papers innkalla næringsministeren styreleiarane i dei statseigde selskapa til seminar om etikk og korrupsjon i juni – 14. juni er dei no hasteinnkalla. Foreløpig er det det einaste initiativet som vi klarer å sjå at næringsministeren har tatt overfor desse selskapa – eit seminar om etikk og korrupsjon rett før sommaren.

Eg har undervist i ex. phil. og har stor tru på etisk refleksjon som ein veg mot både eit betre liv og eit betre samfunn. Men korleis skal etisk refleksjon hjelpe oss å vinne kampen mot skatteunndraging?

Statsråd Monica Mæland [11:04:27]: Her har det nok oppstått en misforståelse. Den innkallingen jeg har sendt til styrelederne, er ikke en oppfølging av Panama Papers. Den var besluttet helt uavhengig av den saken, på bakgrunn av mitt engasjement for å jobbe mot korrupsjon. Jeg hadde et møte – ikke et seminar – i 2014, hvor jeg gikk igjennom hvordan selskapene da jobbet med dette. Jeg ønsker å følge opp det møtet nå, to år etterpå, med å få vite hvordan selskapene nå har utviklet sitt arbeid på dette feltet. Det henger da også sammen med et arbeid som PwC gjør for oss, som også var igangsatt helt uavhengig av denne saken, hvor man ser på styrenes arbeid internasjonalt, vi ser på eiernes arbeid internasjonalt, vi ser på selskapenes arbeid internasjonalt, og vi sammenligner lovgivning. Det er en god anledning til å presentere den rapporten for våre styreledere og også å gå igjennom hvordan det arbeides, og utveksle informasjon om dette.

Presidenten: Else-May Botten – til oppfølgingsspørsmål.

Else-May Botten (A) [11:05:37]: Jeg stilte spørsmål til statsråden tidligere i spørretimen om hvorfor ikke departementet oppdaget denne type saker. Jeg ønsker at statsråden

svarer på hva hun tenker å gjøre for at det faktisk kan snu og bli slik at departementer oppdager den type saker.

I tillegg la Arbeiderpartiet fram et representantforslag om en strategi for å sørge for at forventningene i eierskapsmeldingen knyttet til åpenhet om pengestrømmer og skatt må følges opp. Det la vi fram i går. Da spør jeg statsråden om statsråden er enig i at vi må gjøre noe med det, og om hun støtter dette forslaget.

Statsråd Monica Mæland [11:06:17]: Det er jo litt spesielt, dette – en sak som kom opp for mange år siden, da representantens parti satt i Næringsdepartementet, og så vidt vi vet, ble dette aldri fulgt opp. Så på spørsmålet om hvorfor ikke departementet har visst nok, er vel rett og slett svaret at det har ikke vært en god nok eieroppfølging. Vi har stilt spørsmål om både Luxembourg og skatteparadis til bl.a. DNB, fordi vi følger det opp i vår eierdialog, men vi er jo avhengig av at de svarene vi får, er riktige. Så kan ikke jeg ta stilling til et representantforslag jeg ikke har sett. Men våre forventninger på dette området er tydelige, vi følger det opp, og jeg forstår veldig godt at Stortinget også engasjerer seg i dette. Det er det all grunn til.

Presidenten: Geir Pollestad – til oppfølgingsspørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [11:07:08]: Det er mye som tyder på at den ordinære eierdialogen ikke på en god nok måte har sikret åpenhet og bidratt til å unngå korrupsjon og hindre annen tvilsom adferd. Da er det naturlig å spørre statsråden: Hvilke nye tiltak og nye grep ser statsråden det nødvendig å ta i eierstyringen for å unngå at vi får flere slike saker i framtiden?

Statsråd Monica Mæland [11:07:39]: Det har jeg svart på tidligere i dag – jeg tror det er for tidlig å konkludere, utover å være åpen på at vi også må se på vår egen eierskapshåndtering og den eierskapshåndtering man har hatt gjennom de siste årene. Nå tror jeg at utviklingen på dette området har gått i riktig retning. Sakene vi ser, stammer fra flere år tilbake, men det er jo saker som skulle vært oppe i offentligheten og oppe i eierdialogen. Så jeg er åpen for endringer. Vi må komme tilbake til hvordan det kan skje, og det er også noe vi har bedt PwC gi oss råd om, basert på internasjonale erfaringer på området.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Else-May Botten (A) [11:08:31]: Mitt spørsmål går til næringsministeren.

Norsk økonomi er i en krevende situasjon, og vi har rekordhøy arbeidsledighet. Nå trengs en regjering som skjønner at vi må ha en aktiv næringspolitikk. Før valget i 2013 snakket regjeringspartiene mye om at de skulle komme med nye ideer og bedre løsninger, men hvor ble disse av?

Regjeringen somler med å levere i næringspolitikken. Allerede i 2014 utfordret jeg næringsministeren på om regjeringen hadde en plan for å møte den dramatiske situasjonen vi så tegn til i leverandørindustrien. Statsråden ville

vente og se. Siden den tid har pilene bare pekt én vei. Når det gjelder permitteringsreglene, har regjeringen slept føtten etter seg før det endelig kom endringer, og det på en hviledag. Næringsministeren er forbausende passiv. Hvor blir det av industrimeldingen Stortinget bestilte for over et år siden? Hvor blir det av bioøkonomistrategien Stortinget ba regjeringen legge fram i fjor? Nå er vi i april, og disse sakene lar fortsatt vente på seg.

I Arbeiderpartiet laget vi en industristrategi med en rekke gode forslag. Hvis regjeringen mangler nye ideer, er de velkomne til å ta en kikk på denne. Vi la 125 mill. kr inn i vårt alternative statsbudsjett til satsing på bioøkonomien. Reiselivsmeldingen skrives nok i ledige stunder, men når blir den ferdig?

De nye løsningene ser ut til å vente på seg, mens en rekke folk må stille seg i ledighetskøer. Nå kom varsel om 500 nye oppsagte i Aibel, 700 i oljeselskapet FMC og tredje runde med oppsigelser i National Oilwell. Det er nå stort behov for konkrete tiltak på kort og lang sikt.

Hvorfor bruker regjeringen så lang tid på å komme til Stortinget med alle disse viktige næringspolitiske sakene, i tider der det er et ekstra stort behov for en aktiv næringspolitikk for å redusere arbeidsledighet, skape verdier og skape nye arbeidsplasser?

Statsråd Monica Mæland [11:10:30]: Det er slik at vi, siden vi tiltrådte, har jobbet med omstilling av norsk næringsliv. Vi visste at vi var sårbare. Vi visste at vi ikke hadde brukt gode år på å forberede vanskelige år, og derfor gjorde vi helt tydelige prioriteringer – på kunnskap, forskning og utvikling, på samferdsel og på skattereduksjoner. Til det siste må jeg si at det kan jo bare være i Arbeiderpartiet man tror at skatteøkninger skaper arbeidsplasser i privat sektor. Det er ingen der ute som roper på Arbeiderpartiets løsninger, tvert imot.

Så har vi gjennom den perioden vi har hatt med synkende oljepriser, iverksatt både kortsiktige og langsiktige tiltak. I mai i fjor la jeg fram en maritim strategi. Det hadde ikke skjedd noe på det maritime området på tiår. Nå ser vi skip flagges hjem – 15 siden 1. mars, da forskriftene trådte i kraft – et direkte resultat av regjeringens politikk. Vi har lagt fram en gründerplan som gjør at flere enn noensinne starter egen bedrift – 30 pst. flere i Rogaland i februar i år, sammenlignet med i fjor. Vi har endret permitteringsreglene. Vi har lagt fram en tiltakspakke som nå er i ferd med å ruller ut. Sjøforsvaret har lyst ut anbud som Bergen Group har fått. Haukeland universitetssjukehus og flere lyser ut anbud. Det skapes arbeidsplasser på kort sikt.

Men det aller viktigste vi gjør, er på lang sikt, og da er det ikke slik at vi sitter og venter med politikk til meldinger er ferdigskrevet. Det er slik at politikk iverksettes fortløpende. Det har vi gjort – både små og store viktige tiltak som skal bidra til den omstillingen som norsk industri nå må igjennom.

Industrimeldingen er i rute. Reiselivsmeldingen er utsatt fordi næringen ønsket det selv. De hadde fantastiske resultater i fjor. De har ønsket en utredning av hvordan man skal innrette markedsføringsdelen, og da har jeg varslet at det betyr en utsetting. Det er næringen innfor-

stått med. Når det gjelder bionæringen, har de historiske programmer å søke på. Næringsrettet forskning er økt med 2,4 mrd. kr i denne regjeringens periode. Det betyr omstilling i praksis.

Else-May Botten (A) [11:12:43]: Det statsråden sier om Arbeiderpartiets politikk, er i hvert fall feil. Problemet er jo at regjeringen prioriterer tiltak som ikke virker. I budsjettet har regjeringen hatt skatteuttak som sin hovedsatsing, og hevder at dette er vekstfremmende, men det kan ikke være noen tvil om at kutt i formuesskatten ikke er treffsikkert nok. Det har jo også en rekke fagfolk bekreftet. Orkla har 104 fabrikker i dag og planlegger å halvere det antallet. I mitt hjemfylke, Møre og Romsdal, har de fabrikkene Ello i Kristiansund, hvor det er 60 viktige arbeidsplasser vi sårt trenger. De venter på en avklaring på om de får fortsette å produsere Lano-såpen og Solidox-tannkremen og en rekke andre produkter der, eller om selskapet skal flagge ut til Sverige. Selskapet går i pluss, men det kan virke som at eierne ønsker å skvise enda mer ut av tannkremtuben sin. Eierne er en av dem som har fått store skattelettelser av denne regjeringen. Om skatteuttak var riktig medisin, burde vi ikke da ha sett at de beholdt industrien sin i Norge, og ikke flagget den ut av landet?

Statsråd Monica Mæland [11:13:47]: Jeg har et inntrykk av at skatteuttak og formuesskatt er blitt en veldig akademisk øvelse for Arbeiderpartiet. Er det noen norskeide bedrifter som forteller representanten Botten at formuesskatten ikke betyr noe? De forteller det motsatte til oss. De forteller at de nå er i ferd med å betale skatt på en formue de eide i fjor. Dette er jo ikke penger i banken – dette er penger i aksjer, maskiner, i bedrifter som nå nedbemannes, som nå ikke betaler utbytte, og så kommer formuesskattregningen. Den betyr noe i praksis for norskeide bedrifter. Jeg er oppriktig bekymret for bl.a. maritim sektor i den delen av landet som representanten kommer fra. Har vi norskeide offshorebedrifter igjen om et år? Det er formuesskatten som er et problem, fordi det ikke er en skatt på overskudd og ikke skatt på penger i banken.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Irene Johansen.

Irene Johansen (A) [11:14:51]: Jeg vil følge opp litt i forhold til behovet for tiltak i næringspolitikken. Situasjonen i olje- og gasssektoren er jo velkjent. Det er også konsekvensene av flyseteavgiften, som regjeringen vil innføre fra 1. juni. Moss Lufthavn Rygge har varslet at det sannsynligvis kan medføre at lufthavnen må stenge, og at om lag 500–1 000 arbeidsplasser kan bli rammet.

Også andre næringer varsler nå oppsigelser i Mossregionen og andre regioner. Orkla varsler at de vil lukke Idun fabrikkens produksjon av ketchup, sennep og eddik og flytte produksjonen til Sverige. 75 ansatte blir direkte rammet – de flytter altså produksjonen til tross for at den er lønnsom.

Det har lenge vært etterlyst en aktiv næringspolitikk fra regjeringens side, og det innebærer bl.a. å gi næringsli-

vet gode rammebetingelser. En slik rammebetingelse er jo flyseteavgiften, bl.a.

Når virksomheter som Orkla nå varsler at de skal flytte sin lønnsomme virksomhet til Sverige, vil jeg spørre: Hvilke konkrete tiltak er det næringsministeren vil iverksette for å beholde dagens arbeidsplasser og skape nye?

Statsråd Monica Mæland [11:16:00]: Jeg er enig i at mange bedrifter har det veldig utfordrende. Noen bedrifter går bra, andre har det vanskelig, og vi må greie å ha en politikk for begge deler. Det er jo sånn at vi knapt kan hindre virksomheter som går med overskudd, å flytte ut av Norge hvis de ønsker det, men vi kan selvsagt være enige om at det er alvorlig, og at det er en situasjon vi må møte.

Rammebetingelser handler om skatter og avgifter – reduserte skatter og avgifter. Rammebetingelser handler om samferdsel, økt satsing på samferdsel, både i forbindelse med arbeidsplasser og bedre fremkommelighet for varer og tjenester. En aktiv næringspolitikk handler om å ha tidenes budsjett for forskningsrettet innovasjon og utvikling. Både Forskningsrådet og Innovasjon Norge får fylt på sine programmer, og det er altså større behov for det enn noen sinne. Bedriftene bruker dette, og vi vet at én krone fra det offentlige utløser to kroner i bedriften og syv kroner i verdiskaping. Så dette er omstilling i praksis, men dette er en situasjon vi må gjennom, og den er krevende. Når det gjelder flyseteavgiften, er det altså en beslutning som Stortinget har truffet, og jeg er fullt klar over de negative effekter som den også har.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er dermed omme.

Sak nr. 2 [11:17:18]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten som er gjort tilgjengelig for representantene.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Karin Andersen til kommunal- og moderniseringsministeren, er overført til barne- og likestillingsministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 3, fra representanten Stine Renate Håheim til kommunal- og moderniseringsministeren, er overført til arbeids- og sosialministeren som rette vedkommende. Spørsmålet blir etter anmodning fra statsråden flyttet og besvart før spørsmål 18, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 12, fra representanten Kari Henriksen til innvandrings- og integreringsministeren, er overført til justis- og beredskapsministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 17, fra representanten Ruth Grung til fiskeriministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 20, fra representanten Hege Haukeland Lia-dal til kulturministeren, vil bli besvart av arbeids- og sosialministeren på vegne av kulturministeren, som er bortreist.

Spørsmål 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Karin Andersen til kommunal- og moderniseringsministeren, er overført til barne- og likestillingsministeren som rette vedkommende.

Karin Andersen (SV) [11:17:51]: «Universell utforming er moderne, funksjonelt og frigjørende, da mange flere blir selvhjulpne, kan ferdes og bruke samfunnet fritt. I regjeringens nye handlingsplan er målet om at Norge skal være universelt utformet innen 2025, satt av den rød-grønne regjeringen, fjernet. Dette er en klar nedprioritering fra regjeringens side og et alvorlig tilbakeslag for målet om samfunnsmessig likestilling for funksjonshemmede.

Hva er begrunnelsen for å utsette målet om universelt utformet samfunn på ubestemt tid?»

Statsråd Solveig Horne [11:18:35]: Regjeringen arbeider for et universelt utformet samfunn. Vi ønsker å ha et samfunn der alle kan delta.

Universell utforming handler om likeverd, like muligheter og et samfunn uten hindringer og upraktiske løsninger. Universell utforming er også økt verdiskaping, styrket sosial bærekraft og en samfunnskvalitet som alle har glede av, uavhengig av funksjonsnedsettelse.

Den nye handlingsplanen for universell utforming, som regjeringen lanserte i januar, inneholder tiltak på ansvarsområdene til ti departementer og dekker bl.a. IKT, velferdsteknologi, bygninger, uteområder og transport. Ved siden av staten har kommuner, fylkeskommuner og private virksomheter ansvar for å følge opp universell utforming på sine områder.

Det er i dag et krav at alle nettsteder rettet mot offentligheten skal være universelt utformet innen 2021. Statsbygg har som mål at alle bygninger de forvalter, skal være universelt utformet innen 2025.

Det er mange gode eksempler å vise til, men samtidig har vi en vei å gå før vi ser et universelt utformet samfunn. I 2014 hadde bare 7 pst. av offentlige bygninger i kommunene inngangsparti som var tilgjengelig for bevegelsehemmede. Dette er gjennomsnittet.

I Stavanger har det vært en god utvikling. Der har 32 pst. av de offentlige bygningene inngangsparti som er tilgjengelig for bevegelsehemmede. Stavanger er også en av svært få byer som har en egen kommunedelplan for hvordan byen kan utvikle universell utforming fram til 2021.

Erfaringene fra Stavanger og andre kommuner som ligger langt framme i arbeidet med universell utforming, er

viktige. Derfor er jeg glad for at vi nå støtter et kommunenettverk for universell utforming i KS som skal overføre kompetanse mellom kommuner.

Regjeringen prioriterer universell utforming. Regjeringen arbeider systematisk opp mot målet om et universelt utformet samfunn. Det pågår nå et scenarioprojekt i regi av Bufdir for å finne fram til de beste og mest effektive veiene for å komme dit så raskt som mulig.

Jeg vil også minne om at Stoltenberg II-regjeringen formulerte årstallet 2025 som en visjon og ikke som et mål. Denne regjeringen ser også fram mot et universelt utformet samfunn, men mener det ikke er hensiktsmessig å fastsette et årstall for når vi er i havn med dette viktige arbeidet.

Karin Andersen (SV) [11:21:02]: Jeg registrerer at regjeringen ikke har som prioritet å få samfunnet universelt utformet, for det er umulig å nå et mål hvis man ikke har et mål og setter en tidsfrist. Det kan mange trenge – dette huset, f.eks. Jeg vet at det er 25 som trenger rullestol, som ikke kommer inn på galleriet i dag, som ville ha hørt på denne debatten. Så det er mange som har en lang veg å gå.

Men statsråden har et samordningsansvar for ti departementer, som hun sjøl nå nevnte. Da er det grunn til å spørre om statsråden nå har oversikt over arbeidet i de andre departementene, og at de faktisk følger opp det de er forpliktet til å gjøre, og om statsråden har noen virkemidler på sin hånd for å sikre at dette faktisk blir prioritert i budsjettene. For det en slik tidsfrist handler om, er at alle departementer følger opp og prioriterer det på sine budsjetter i budsjettbehandlingen.

Statsråd Solveig Horne [11:22:07]: Jeg takker for spørsmålet. Jeg kan forsikre representanten om at regjeringen tar arbeidet med universell utforming på det største alvor. Som representanten var inne på, som er helt korrekt, har jeg et koordinerende ansvar. Jeg har et tett og godt samarbeid med de berørte departementene, som har – hva skal jeg si – en fot inn i arbeidet med universell utforming.

Jeg nevnte konkret tiltak opp mot arbeidet med kommunenettverk i KS. Jeg kunne også gått inn på det som går på Nasjonal transportplan, som er et godt eksempel på hvordan regjeringen arbeider systematisk med å gjøre Norge universelt utformet, men jeg regner med at samferdselsministeren – sannsynligvis – vil komme inn på det i sitt svar på spørsmål 4 i dagens spørretime.

Vi jobber også for et universelt utformet samfunn der alle kan delta og være mer inkludert. Vi har et tett og godt samarbeid med organisasjonene. Jeg har også nå tatt initiativ til en årlig rundebordskonferanse, der også de berørte departementene blir med på møter med organisasjonene.

Karin Andersen (SV) [11:23:11]: Da har vi altså en statsråd uten tidsfrist og uten virkemidler til å påvirke de andre departementene som har ansvaret for dette. Men ett forslag har jeg funnet i statsrådets budsjettforslag, og det er å fjerne det spesielle diskrimineringsvernet og legge fram en felles diskrimineringslov. Det vi snakker om nå, er jo samfunnsmessig diskriminering. Det er et forslag som

bl.a. Handikapforbundet er imot, fordi det svekker vernet – den konkrete ordlyden i formålsparagrafen, bortfall av aktivitetsplikt, man vil ikke innlemme CRPD i loven, det mangler likestilling på varer og tjenester og på representasjon. Det er et slagord som sier «Nothing about us without us», som er utrolig viktig. Hva er grunnen til at statsråden ikke vil lytte til de organisasjonene og de menneskene dette angår, og legge deres synspunkter tyngst i vekstskåla når det gjelder også hva slags diskrimineringsvern mennesker skal ha?

Statsråd Solveig Horne [11:24:19]: Regjeringen har hatt ute på høring forslag til ny felles likestillings- og diskrimineringslov, der vi foreslår flere konkrete tiltak som vil gjøre diskrimineringsvernet for dem med funksjonsnedsettelse sterkere enn det de har i dag. Forslaget har vært ute på høring, og departementet og undertegnede jobber nå for å gå igjennom høringssvarene. Jeg kan ennå ikke gå inn på hvilke forslag vi kommer til å fremme for Stortinget, men jeg kan forsikre representanten om at det som er viktig for denne regjeringen, er å ha et godt diskrimineringslovverk for alle dem som blir utsatt for diskriminering. Vi har også hatt en gjennomgang av håndhevingsapparatet, for det er viktig hvis en skal ha gode lover, at en også har et godt håndhevingsapparat.

Representanten var inne på at det er en statsråd uten virkemidler. Denne statsråden koordinerer regjeringens arbeid med universell utforming. Hvis representanten går inn i de andre departementenes budsjetter, vil hun se at det er mange styrkninger på diskrimineringsfeltet opp mot universell utforming, som denne regjeringen tar på alvor og jobber med.

Spørsmål 2

Fredric Holen Bjørdal (A) [11:25:42]: «Før stortingsvalet lova Høgre og Framstegspartiet krig mot veksten i byråkratiet. Gjer ein opp status etter to og eit halvt år med Høgre–Framstegspartiet-regjering, er det tydeleg at den krigen aldri vart noko av. Det er sett ny norsk rekord i talet på tilsette i departement og direktorat, med over 1 500 nye statsbyråkratar sidan regjeringsskiftet i 2013.

Kor mange av desse er menneske med funksjonsnedsettingar?»

Statsråd Jan Tore Sanner [11:26:10]: Representanten Fredric Holen Bjørdal er opptatt av antall nyansatte med funksjonsnedsetting i direktorater og departementer siste to år.

I denne sammenheng vil jeg først nevne at regjeringen er i ferd med å stadfeste en ny arbeidsgiverstrategi for de statlige virksomhetene. I verdigrunnlaget slås det fast at virksomhetene skal være inkluderende og mangfoldige arbeidsplasser som tar samfunnets kompetanseressurser i bruk. I den delstrategien som omhandler hvilke konkrete krav vi har til virksomhetene, heter det bl.a. at de skal rekruttere bredt og ikke overse kompetanse, de skal utvikle et godt og inkluderende arbeidsmiljø, og de skal styr-

ke innsatsen i IA-arbeidet. Som nevnt i Prop. 1 S vil vi i samarbeid med de statlige virksomhetene starte opp et nytt traineeprogram for personer med nedsatt funksjonsevne i 2016. Dette vil medføre en økt hyppighet i gjennomføringen av disse programmene.

Arbeidet med økt mangfold i den statlige arbeidsstyrken må skje innenfor gjeldende regelverk. Ved nyansettelser har arbeidsgiver ikke mulighet til å spørre søkeren om helseopplysninger. Det følger av arbeidsmiljøloven. For å bidra til å realisere målet om større mangfold i den statlige arbeidsgiverpolitikken er det likevel et krav om at arbeidsgivere skal kalle inn minst én kvalifisert søker med nedsatt funksjonsevne til intervju ved alle tilsetninger. For å kunne få en slik økt sjanse for å komme til intervju, blir søkerne oppfordret til å nevne at de har nedsatt funksjonsevne.

At en ansatt har nedsatt funksjonsevne, er en sensitiv personopplysning, og personopplysningsloven gir i utgangspunktet ikke rom for arbeidsgiver til å registrere eller lagre slike opplysninger om ansatte. Disse reglene legger begrensninger på mulighetene for datagrunnlaget på dette feltet.

I arbeidskraftundersøkelsen til Statistisk sentralbyrå blir det hvert år trukket et representativt utvalg av alle arbeidstakere som allerede er ansatt i staten. Disse blir spurt anonymt om en mengde variabler. Andelen av de ansatte i staten som har nedsatt funksjonsevne, var i oktober 2015 på omkring 8 pst.

Representanten viser til tall for at det er blitt 1 500 nye ansatte i departementer og direktorater siden regjeringsskiftet. Reviderte tall viser at denne økningen er på i underkant av 1 400. Veksten har kommet på prioriterte områder for regjeringen, bl.a. innen kunnskap, samferdsel, helse, politi og beredskap.

Regjeringen har som mål at veksten i byråkratiet skal snus. Det skal skje gjennom enklere og mindre byråkratiske prosesser. Dette vil kunne legge grunnlaget for å flytte ressurser fra administrasjon til bedre tjenester.

Ingrid Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Fredric Holen Bjørdal (A) [11:29:09]: Svaret var i og for seg greit, men det var noko unnvikande på det konkrete eg spurde om, særleg når vi veit at talet på ikkje sysselsette funksjonshemma som ønskjer arbeid, ligg stabilt på rundt 27 pst. Det er eit tverrpolitisk mål, som statsråden også tek opp, at fleire av desse skal kome i arbeid, ikkje berre fordi arbeid betrar levekåra for den enkelte, men også fordi funksjonshemma si deltaking i arbeidslivet vil bidra til at samfunnet og bedriftene kan utnytte den kompetansen og arbeidskrafta som desse representerer.

Er statsråden fornøgd med at trass i den relativt store byråkrativeksten har ein ikkje lykkast, slik eg forstår statsråden, i nemneverdig grad med å tilsetje fleire med nedsett funksjonsevne?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:30:00]: Jeg er glad for at også Arbeiderpartiet er engasjert i dette spørsmålet, at

det er et tverrpolitisk ønske om at vi ikke skal overse kompetanse – man skal ta kompetansen i bruk, uavhengig av om man har funksjonsnedsettelse eller ikke.

Mitt svar var veldig konkret, for vi har ikke anledning til verken å spørre om disse opplysningene eller registrere disse opplysningene. Det er sensitive helseopplysninger, og det vil være ganske overraskende om det er slik at Arbeiderpartiet nå ønsker at vi skal spørre om dette.

Vi fastsetter nå en ny arbeidsgiverstrategi, hvor vi har klare mål og klare virkemidler for nettopp å bidra til at staten også skal være en mangfoldig arbeidsgiver.

Til slutt: Jeg er glad for at Arbeiderpartiet nå også er opptatt av at vi skal flytte ressurser fra byråkrati til bedre tjenester. Det arbeidet har vi startet. Samtidig er jeg glad for at vi har fått vekst der hvor vi prioriterer vekst, nemlig innenfor universiteter, høyskoler, politi og samferdsel.

Fredric Holen Bjørdal (A) [11:31:06]: Eg synest statsråden godt kunne vere litt meir ambisiøs og konkret i si tilnærming til spørsmålet. Det er eit krav frå dei funksjonshemma sine organisasjonar at regjeringa må vurdere nye verkemiddel for å få arbeidsgjevarar, både offentlege og private, til å tilsetje fleire funksjonshemma arbeidstakarar. No er det ikkje alt her som denne statsråden er konstituasjonelt ansvarleg for, men FFO ber f.eks. regjeringa om å talfeste eit mål om å få 10 000 fleire funksjonshemma i arbeid dei neste åra. Dei føreslår bl.a. å opprette øyremerkte stillingar for funksjonshemma som er kvalifiserte for jobben. I tillegg anbefaler dei regjeringa å vurdere å påleggje offentlege etatar å tilsetje fleire frå målgruppa. Her har regjeringa ei moglegheit til å snu ein uønskt vekst i statsbyråkratiet til noko positivt. Vil statsråden gripe den moglegheita? Og korleis vil han eventuelt følgje det opp i departementa?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:32:01]: La meg først ta tak i at representanten igjen snakker om uønsket byråkrativækst. Det er ønsket at vi skal ha flere politifolk. Det er ønsket at vi skal ha flere forskere ved universiteter og høyskoler. Samtidig iverksetter vi konkrete tiltak for å flytte ressurser fra ren administrasjon til bedre tjenester. Jeg er glad hvis Arbeiderpartiet nå er enig med regjeringen i at det er et viktig mål.

Så har vi tydelige ambisjoner om at staten skal være en mangfoldig arbeidsgiver. Jeg tror at staten kan lære mye av private selskaper, bl.a. Telenor, som har gått foran på dette området. Men vi må forholde oss til arbeidsmiljølovens krav, vi kan ikke spørre om sensitive personopplysninger, vi er nødt til å forholde oss til det. Men vi fastsetter nå en ambisiøs arbeidsgiverstrategi med tydelige mål på dette området, og vi iverksetter også et trainee-program, som er et konkret tiltak for nettopp å legge bedre til rette for personer med funksjonsnedsettelse.

Presidenten: Spørsmål 3 vil bli besvart før spørsmål 18.

Vi går videre til spørsmål 4.

Spørsmål 4

Magne Rommetveit (A) [11:33:28]: «For mange reisende er mangelen på heile reisekjeder ei stor utfordring ved at overgangen mellom transportformene ikkje er universelt tilpassa, eller at det heilt eller delvis manglar assistentteneste.

Kan statsråden avklara når, og på kva reisestrekningar, han kan lova universell utforming etter den standarden som til dømes er på jernbanestrekninga 'Østre linje'?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:34:01]: Først og fremst vil jeg si at det er viktig å bidra til mobilitet i samfunnet, for alle som bor her. For folk med funksjonshemninger er det spesielt viktig at vi tilrettelegger for atkomst og for når en er om bord på kollektive reisemidler. Det er noe vi bruker mye tid på fordi det handler om å sikre alle en mulighet til å delta i samfunnet. Og det er viktig at flest mulig har en sjanse til å delta i samfunnet, som frie individ som ikke blir gjort for avhengige av bistand fra andre – selv om den bistanden er god for dem som trenger den.

Det transportpolitiske målet om universell utforming ligger fast, og det er kommunisert i gjeldende NTP. Det handler om å bidra til at hele reisekjeden blir universelt utformet. Vi skulle gjerne sagt at vi skulle sørge for at alt ble det med en gang, men vi vet at veldig mye av den infrastrukturen som finnes, er bygget på en tid der en ikke hadde de prioriteringene på plass. Da handler det om at når vi bygger nytt, skal vi sørge for at det er universelt utformet. Når vi gjør store oppgraderinger av eksisterende stasjoner, f.eks., skal vi også sørge for at det løftes til det nivået. Men på mange av de hundrevis av jernbanestasjonene og busstoppene som finnes rundt om i landet, må vi gjøre en prioritering om hvordan vi bruker pengene for å få dette målet på plass så fort som mulig, men allikevel med en forståelse for at det tar noe tid.

I mitt møte med de funksjonshemmedes organisasjoner er de veldig tydelige på at det er viktig å ha reisekjeder, altså at når du kan komme deg på et tog, skal du også kunne komme deg av. Da hjelper det ikke at en utbedrer noen stasjoner, da må en utbedre hele strekningen. Tilsvarende er det på bussområdet.

Men fordi mange av de tjenestene som vi tilbyr, ofte innebærer at en reiser litt med tog og så med buss, så handler det om at en må samarbeide godt mellom stat, fylkeskommune, kommune og transportselskapene. Det er i dag innført regelverk og standarder der en stiller krav om universell utforming av både buss, tog og ombordstigningsløsninger for fly. En har i dag assistansetjenester på alle flyplasser. I tillegg jobber Avinor med å legge bedre til rette når de investerer, slik at en blir mest mulig selvhjulpent.

På jernbanen er det seks stasjoner som har assistansetjenester i dag, og det er i tillegg en fem–seks som en planlegger å gjennomføre det på i løpet av året. På mange stasjoner jobber vi nå for å finne ut hvordan vi kan sørge for god tilgjengelighet, også gjerne universell utforming, der vi klarer å nå flest mulig på en god måte. I løpet av de neste

to ukene har jeg et planlagt møte med de funksjonshemmedes organisasjoner, nettopp for å diskutere hvilken form for fleksibilitet vi skal gi oss selv, for å få pengene til å strekke lengst mulig. Noen steder handler det om at hvis en hever perrongene, vil en kunne komme om bord med rullestol uten problem. Det fine er at hvis en kommer om bord med rullestol uten problem, vil en også kunne komme om bord med barnevogn o.l. Så det er mange som tjener på det.

Magne Rommetveit (A) [11:37:10]: Eg ser fram til regjeringas framlegg av Nasjonal transportplan på dette feltet. Me får sjå kor mykje som ligg inne der.

Men i innstillinga frå transport- og kommunikasjonskomiteen om Nasjonal transportplan 2014–2023 hadde det dåverande fleirtalet i komiteen, samansett av Framstegspartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti, dette forslaget:

«Stortinget ber regjeringen fremlegge for Stortinget en statusrapport for universell utforming på alle transportområder.»

No har desse forslagsstillarane også fleirtal i Stortinget, og mitt spørsmål til statsråden vert då om han i regjering har følgd opp, eller vil følgja opp, dette punktet om ein eigen statusrapport for universell utforming.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:37:56]: Det er alltid sjarmerende når de som stemte imot et forslag i forrige periode, etterlyser resultatene av det når de selv har kommet i opposisjon.

Vi jobber med Nasjonal transportplan og har fått forelagt etatenes vurderinger. Nå skal vi bruke de neste årene til å reise land og strand rundt og møte næringsliv, organisasjoner, politikere og andre for å lage vårt forslag til Nasjonal transportplan som skal fremmes for Stortinget. Universell utforming kommer til å være en viktig del av det. Da vil det også være naturlig at det ligger en statusrapport i den nasjonale transportplanen.

Vi skal også sørge for at fram til 2018, når neste NTP begynner, skal vi gjennomføre de målsettingene som jeg oppfatter at alle i denne salen egentlig støtter opp om, uavhengig av om en har sittet i regjering eller i opposisjon i tidligere perioder. Vi skal gjennomføre dem på en best mulig måte. Det er poenget med å ønske å snakke med de funksjonshemmedes organisasjoner for å finne ut hvordan de er komfortable med at vi når målene på en best mulig måte, og der vi klarer å oppgradere flest mulig av også de lavtrafikkerte stasjonene. Hvis en skulle universelt utforme dem, vil en måtte oppgradere mange færre stasjoner per år.

Magne Rommetveit (A) [11:39:03]: Det er kjekt at statsråden lèt seg sjarmera, men det er jo sånn at me stemde imot det forslaget fordi me meinte at våre forslag til oppfølging på området var tilstrekkelege. Difor er eg overraska over statsrådens haldning til det no.

Men i budsjettet for 2016 står det at regjeringa har ein oppfølgingsgrad på berre 51,2 pst. på universell utforming. Er statsråden tilfreds med å liggja så langt bak på dette området, som jo ikkje akkurat utgjør dei store summene, men som ville innebore ei veldig stor betring i livskvaliteten for svært mange menneske?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:39:49]: Når det gjelder bevilgninger, er det representanten henviser til, en prosentvis kroneoppfølging, ikke nødvendigvis hvor mange stasjoner en har fått gjort noe med, fordi mye av det som skjer innenfor universell utforming, handler ikke om det konkrete programområdet, men det handler om når en bygger nytt. Og nå bygges det veldig mye nytt. Det er veldig mange andre ting som kommer universell utforming til gode, men som kommer på andre programposter.

Så alt i alt mener jeg at vi gjør veldig mye bra. Men noe av det jeg mener er det viktigste vi gjør – og det er nettopp det jeg har nevnt i mine to foregående svar – er at vi må diskutere med de funksjonshemmedes organisasjoner hvordan vi skal få pengene til å strekke lenger, slik at vi kan oppgradere en del stasjonsområder uten at de pålegges både å heve plattformene og å forlenge dem, for da detter de ned i prioriteringsrekkefølgen. Hvis vi kan bli enige om f.eks. å heve plattformene på de strekningene som er, uten at en automatisk lar alle andre krav om at en også skal forlenge dem, tre i kraft, går gjerne prosjektene fra å koste 40 mill. kr til å koste 2–3 mill. kr. Da bør vi se på hvordan vi klarer å nå flest mulig, med et tilbud som er godt nok for de funksjonshemmede, uten at vi skal si at vi skal ha ekstravagante løsninger som gjør at en ikke når så langt ... (presidenten klubber).

Spørsmål 5

Rigmor Aasrud (A) [11:41:07]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål:

«I sivilsamfunnets alternative rapport til FN-komiteen om mennesker med funksjonsnedsettelse sies det at det er dårlig koordinering og manglende helhetlig, tverrfaglig tilnærming mellom sektorer i politikkkutforming på dette feltet.

Er statsråden enig i denne beskrivelsen, og hvilke tiltak er gjort for å motvirke dette?»

Statsråd Solveig Horne [11:41:35]: Jeg takker for spørsmålet. Det er, som representanten sier, mitt ansvar å koordinere politikken for personer med nedsatt funksjonsevne. Målet er å få til en helhetlig og samordnet politikk for mennesker med funksjonsnedsettelse.

Koordinering og helhetlig innsats forutsetter et tydelig sektoransvar og et godt samarbeid mellom sektorer og tjenester. Sektoransvarsprinsippet er en nødvendig og grunnleggende strategi for å nå hovedmålene på dette politikkområdet.

Mine viktigste grep for å få til god statlig koordinering er å sørge for et godt og helhetlig lovverk, sikre et godt kunnskapsgrunnlag og å ha tett kontakt med de andre fagdepartementene. Det er også viktig med god og tett dialog med brukerorganisasjonene i dette arbeidet.

Jeg har lyst til å trekke fram følgende viktige innsatser som bidrar til at regjeringen har en helhetlig og koordinert politikkkutforming: Vi arbeider med en ny felles likestillings- og diskrimineringslov – et viktig mål med lovarbeidet er å få til et godt diskrimineringsvern for alle. Vårt

fagdirektorat, Bufdir, arbeider kontinuerlig med å styrke kunnskapsutvikling og å få bedre dokumentasjon om levekår til personer med funksjonsnedsettelse. Jeg har satt ned et utvalg som skal gjennomgå de grunnleggende rettighetene til mennesker med utviklingshemming. Denne utredningen vil være klar til høsten. Jeg har nylig lansert en ny handlingsplan om universell utforming, der ti departementer er involvert i ulike tiltak. Jeg følger opp FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne, dette også i dialog med sivilt samfunn og sektormyndighetene. Jeg prioriterer dialog og samarbeid med funksjonshemmedes organisasjoner.

For å utvikle et godt og helhetlig tilbud til personer med funksjonsnedsettelse må vi lytte til dem som vet hvor skoen trykker. Regjeringen vektlegger derfor å ha en god dialog med de funksjonshemmedes organisasjoner. Dette skjer gjennom både avtafestede møter, løpende samarbeid på enkeltområder og samarbeid om felles arrangementer. Også underliggende virksomheter, som f.eks. direktoratene, har tilsvarende møter med aktuelle organisasjoner på dette feltet.

Etter mitt syn bidrar ikke nødvendigvis byråkratiserte møtestrukturer til en bedre dialog. Jeg er opptatt av å ha direkte kontakt og å lytte til brukerorganisasjonene. Jeg har tatt initiativ til å etablere et årlig rundebord, hvor aktuelle temaer tas opp, med utgangspunkt i innspill fra organisasjonene. Det årlige rundebordet koordineres av meg og mitt departement, men aktuelle fagstatsråder deltar også. Jeg erfarer at dette treffpunktet bidrar til at organisasjonene får gi direkte innspill til regjeringen om politiske saker som de mener er sentrale å ta opp.

Mye av dette arbeidet foregår ute i kommunene. Alle kommuner skal ha et råd for mennesker med funksjonsnedsettelser. Det er viktig at de gir råd i det kommunale arbeidet ute i kommunene.

Rigmor Aasrud (A) [11:44:36]: Jeg takker statsråden for svaret, men jeg kan ikke se at jeg fikk noe svar på det spørsmålet jeg egentlig stilte. Men jeg må da tolke statsråden slik at hun er uenig med de funksjonshemmedes organisasjoner når de sier at politikken ikke henger sammen, i sin alternative rapport til FN-komiteen.

Så må jeg si jeg er litt overrasket når statsråden sier at hun prioriterer å ha dialog, men ønsker ikke mange møter, og henviser til at det nå har vært ett møte, én rundebordskonferanse. Er det på den måten medvirkning og samarbeid med de funksjonshemmedes organisasjoner er satt i system i departementet, eller hvilke andre tiltak har statsråden satt i gang for å ha en systematisk kontakt med funksjonshemmedes organisasjoner?

Statsråd Solveig Horne [11:45:28]: Jeg er vel kjent med at organisasjonene har gitt uttrykk for at de mener at det er for lite koordinering av dette arbeidet i regjeringen. Jeg kan iallfall forsikre representanten om at dette er et arbeid som jeg har prioritert som statsråd i disse årene, og har altså en tett og god dialog med de andre departementene. Vi har også laget handlingsplaner på tvers av departementene, fordi veldig mange av de tiltakene som or-

ganisasjonene etterlyser, er jo virksomme ute i de andre departementene.

Men det er viktig å ha det koordinerende arbeidet, og det er altså slik at vi – både direktoratene og departementet – har jevnlig, årlige, faste møtepunkter med organisasjonene, og ikke bare ett møte, men flere møter.

Jeg mener også at det rundebordsmøtet som jeg har tatt initiativ til, er med på å løfte dette arbeidet, for vi har ett årlig møte der organisasjonene kan komme og spille inn hvilke områder de ønsker å ta opp, og få direkte kontakt med ... (Presidenten klubber.)

Rigmor Aasrud (A) [11:46:35]: Statsråden bekrefter jo i sine innlegg at hun har et ansvar for å koordinere regjeringens arbeid med politikktutforming for den målgruppen vi her snakker om.

I februar i år endret regjeringen utredningsinstruksen. Fram til da hadde det vært et eget, spesifikt krav om å vurdere om saken hadde betydning for personer med nedsatt funksjonsevne. Det kravet er nå fjernet i utredningsinstruksen og erstattet med noen åpne spørsmål. Da blir det jo ekstra viktig at statsrådets departement påser at de sakene som går fra regjering, til storting, har fått den nødvendige vurderingen.

Da er mitt spørsmål til statsråden: Kan statsråden bekrefte at de sakene som er sendt til Stortinget etter at utredningsinstruksen ble endret, er vurdert i forhold til hvilke virkninger de har på personer med nedsatt funksjonsevne?

Statsråd Solveig Horne [11:47:29]: Regjeringen har endret instruksene, og det er et ansvarsområde som ligger under kommunalministeren.

Det som jeg kan forsikre representanten om, er at i det arbeidet som jeg som koordinerende statsråd har, er det løpende kontakt med departementene angående det å passe på at de med funksjonsnedsettelse blir ivaretatt.

Så mener jeg at de initiativene som regjeringen allerede har gjort, både med forslag til ny lov, som vil styrke diskrimineringsvernet for personer med nedsatt funksjonsevne, det arbeidet vi har gjort med handlingsplanen, og de møtene vi har – både jevnlig møter og det årlige møtet som vi har med organisasjonene – er med å løfte denne tematikken inn i det arbeidet som regjeringen gjør, et viktig arbeid for personer med nedsatt funksjonsevne.

Spørsmål 6

Sonja Mandt (A) [11:48:25]: Jeg vil stille statsråden følgende spørsmål:

«Hvordan ser statsråden for seg at vernet mot diskriminering av personer med nedsatt funksjonsevne kan styrkes, samtidig som hun har sendt på høring et forslag om svekket formålsparagraf?»

Statsråd Solveig Horne [11:48:46]: Regjeringens forslag til en ny, felles likestillings- og diskrimineringslov har nylig vært på høring, og vi jobber nå med å gjennomgå høringsuttalelsene.

Jeg mener at forslagene som ble sendt på høring, vil gi personer med funksjonsnedsettelse et bedre diskrimineringsvern enn dagens diskriminerings- og tilgjengelighetslov, selv om dagens formulering om samfunnsskapt funksjonshemmende barrierer er tatt ut av formålsbestemmelsen.

Bakgrunnen for å ta ut denne formuleringen er at regjeringen ønsker å gi alle like god beskyttelse uansett diskrimineringsgrunnlag. Dette taler mot å trekke fram enkelte grunnlag i lovens formålsbestemmelse.

En formålsbestemmelse gir ingen rettigheter og plikter i seg selv. Rettighetene og pliktene følger av lovens andre regler.

Lovforslaget som har vært på høring, har egne bestemmelser om universell utforming og individuell tilrettelegging som vil bidra til å nedbygge funksjonshemmende barrierer. Det står klart i disse reglene at det særlig skal legges vekt på tilretteleggingens effekt for å nedbygge funksjonshemmende barrierer.

Vi har også foreslått flere styrkinger som er særlig viktige for å nedbygge og hindre samfunnsskapt barrierer. Regjeringen vil at alle skal ha likeverdig tilgang til utdanning. Da må også skolens IKT-løsninger være tilgjengelige for alle. I diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, som den forrige regjeringen fremmet, er skolens IKT-løsninger ikke omfattet av plikten til universell utforming.

Vi har nå foreslått at plikten til universell utforming av IKT også skal gjelde for opplærings- og utdanningssektoren.

I tillegg har vi foreslått å utvide spørreforbudet ved ansettelse til også å gjelde funksjonsnedsettelse. Arbeidsgiver bør ikke ha lov til å hente inn opplysninger om noe de uansett ikke har lov til å legge vekt på.

Den særlige presiseringen i dagens formålsbestemmelse er altså gjentatt og realisert i andre regler i loven og er derfor på ingen måte borte i vårt lovforslag. Dessuten står det tydelig i forslaget til ny formålsbestemmelse at loven skal fremme likestilling og hindre diskriminering på grunn av funksjonsnedsettelse, og at likestilling forutsetter tilgjengelighet og tilrettelegging.

Derfor mener vi at forslaget som har vært på høring, samlet sett vil styrke vernet mot diskriminering av personer med nedsatt funksjonsevne.

Sonja Mandt (A) [11:51:14]: Statsråden har i veldig mange andre saker jeg kjenner til, samarbeidet godt med organisasjoner og snakket varmt om gode innspill og gode tanker rundt politikken som skal føres, men altså ikke her, ifølge organisasjonene.

Mange innspill har kommet fra organisasjonene. Statsråden sier det er pakket inn i den loven som er. I hvilken grad følger statsråden opp de entydige innvendingene organisasjonene har hatt til at de ikke har vært med på det?

Statsråd Solveig Horne [11:51:48]: Som jeg svarte i mitt brev, har et lovforslag nå vært ute på høring. Vi jobber nå med å gå igjennom og vurdere innspillene som har kommet i høringen. Så vil vi komme tilbake til Stortinget med et endelig lovforslag.

Sonja Mandt (A) [11:52:04]: Noen ganger kan en angre på ting en gjør, og noen ganger kan ting gå litt fort. Siden dette handler om noe som samfunnet har et ansvar for å legge til rette for, og også om hva slags holdninger vi har til det å tilrettelegge, vil jeg utfordre statsråden på følgende: Ville hun gjort det annerledes dersom hun kunne begynt på nytt, og tatt vekk forslaget om en svekket formålsparagraf?

Statsråd Solveig Horne [11:52:31]: Det gjenstår å se, når Stortinget får det endelige lovforslaget til behandling. Nå jobber vi med å gå gjennom de høringsuttalelsene som er kommet, og det er selvfølgelig noe som alltid vil bli gjort når vi skal lytte til uttalelsene om det som har vært på høring.

Men jeg har bare lyst til å understreke at målet med det lovforslaget som har vært på høring, er å skape et sterkere vern for dem som trenger beskyttelse mot diskriminering. De andre grepene vi har gjort, er med og styrker rettighetene til de personene som trenger det, som har en nedsatt funksjonsevne.

Spørsmålet er da at det som skal nevnes i en formålsbestemmelse, handler jo mest om symboler, og jeg mener at det er reelle rettigheter og plikter i loven som er viktig. Det var også det jeg nevnte, at funksjonshemmedes barrierer er nevnt i andre bestemmelser i loven. Det vi dessuten må gjøre, er å styrke diskrimineringsvernet til personer med funksjonsnedsettelse på flere punkter, men dette skal Stortinget få reell anledning til å behandle og debattere.

Spørsmål 7

Freddy de Ruitter (A) [11:53:49]: «16. juni 2015 vedtok Stortinget enstemmig: 'Stortinget ber regjeringa gjennomføre en helhetlig offentlig utredning (NOU) av palliasjonsfeltet, med bredt sammensatt representasjon fra ulike fagmiljøer, og hvor barnepalliasjon er en del av arbeidet.'

Når forventes det at dette utvalget settes ned og kan påbegynne sitt arbeid?»

Statsråd Bent Høie [11:54:15]: Arbeidet med å følge opp Stortingets anmodning om å nedsette et utvalg som skal gjennomføre en helhetlig offentlig utredning, er i prosess i Helse- og omsorgsdepartementet. Oppfølgingen av Stortingets vedtak har høy prioritet og vil bli gjennomført så raskt det lar seg gjøre.

Freddy de Ruitter (A) [11:54:32]: Både miljøet og en del av oss er litt urolig for tidsbruken her, og derfor vil jeg gjerne utfordre statsråden enda mer når det gjelder tidsbruken. Er det realistisk å se for seg at utvalget i hvert fall blir satt ned og kommer i arbeid før sommeren?

Presidenten: Statsråd Sanner, nei, statsråd Høie – rett skal være rett.

Statsråd Bent Høie [11:54:59]: Det hjertet er fullt av, renner munnen over med.

Presidenten: Ja, sånn er det.

Statsråd Bent Høie [11:55:04]: Vi jobber nå veldig konkret med dette arbeidet, så vi kommer til å innfri det vedtaket så raskt som mulig.

Freddy de Ruyter (A) [11:55:15]: Jeg vet ikke om jeg skal være beroliget over svaret fra Høie eller ikke. Jeg vil bare gjenta at det er store forventninger i miljøet og blant politikerne her på huset om at dette arbeidet blir iverksatt raskt, og at det blir en bred og ordentlig representasjon fra de ulike miljøene. Det er heller ikke til å stikke under stol at det har vært visse komplikasjoner med dialogen, f.eks. mellom Helsedirektoratet og en del av organisasjonene her. Kan statsråden også forsikre meg om at det følges opp, det med den brede representasjonen?

Statsråd Bent Høie [11:55:59]: Ja, vi jobber med et veldig godt mandat, men også med en god og bred sammensetning av dette utvalget nettopp for å følge opp det som er Stortingets ønske, og det har jeg prioritert hos oss nå.

Spørsmål 8

Ingvild Kjerkol (A) [11:56:34]: «Brukerstyrt personlig assistanse (BPA) er et viktig tilbud for å sikre likeverd, likestilling og samfunnsdeltakelse for personer med nedsatt funksjonsevne og stort behov for bistand. BPA betyr mye for muligheten til yrkesdeltakelse, utdanning og et aktivt og selvstendig liv. Den forrige regjeringen la fram forslag til rettighetsfesting av BPA. Nye regler trådte i kraft 1. januar 2015. Det meldes om styrker og svakheter fra kommunene.

Hvordan har regjeringen fulgt opp BPA overfor kommunene?»

Statsråd Bent Høie [11:57:12]: Representant Kjerkol og jeg er enige om betydningen av brukerstyrt personlig assistanse for både likeverd, likestilling og samfunnsdeltakelse. Derfor la denne regjeringen fram et styrket forslag om rett til brukerstyrt personlig assistanse sammenliknet med det høringsforslaget som den forrige regjeringen hadde sendt ut. Rettigheten ble utvidet til også å gjelde støttekontakt og avlastning for personer med foreldreansvar for hjemmeboende barn under 18 år med nedsatt funksjonsevne. For regjeringen er det viktig å bedre hverdagen også for pårørende og anerkjenne den betydningsfulle innsatsen de gjør. Derfor utvidet vi rettigheten.

Ved innføringen av rettigheten i 2015 ble kommunene kompensert med 300 mill. kr gjennom de frie inntektene. I 2016 har regjeringen økt kompensasjonen med ytterligere 205 mill. kr.

Videre sendte departementet ut et rundskriv om rettigheten til brukerstyrt personlig assistanse i desember 2015. Rundskrivet tar for seg forståelsen og praktiseringen av ordningen med brukerstyrt personlig assistanse, i tråd med den nye bestemmelsen. Slik får brukerne og

kommunene veiledning i hvordan den nye rettigheten er å forstå.

I tillegg har vi satt i gang en evaluering av rettigheten for å følge utviklingen i kommunene etter innførings-tidspunktet. Følgeevalueringen har en tidshorison på om lag to år og begynte sommeren 2015. Kommunenes Sentralforbund er involvert i dette arbeidet gjennom konsultasjonsordningen.

Ingvild Kjerkol (A) [11:58:53]: Takk for svaret.

Dette er en ny ordning. Det er et betryggende opplegg for å følge utviklingen av ordningen, sammen med relevante aktører som KS. Jeg vil også tro at enkeltkommuner – de som har vært tidlige ute med å utforme ordningen og ønsker at dette skal bli et vellykket tilbud i sine kommuner – vil engasjere seg spesielt i dette.

Jeg har et oppfølgingsspørsmål, og jeg skjønner at det kan være vanskelig for statsråden å svare på det:

Brukerorganisasjonene var spesielt bekymret for om de som hadde grunnlag under rettighetstaket, skulle få et dårligere tilbud. Vi kjenner eksempler fra enkelte kommuner med at det kanskje har skjedd. Hvordan vurderer statsråden den utfordringen, og hva er hans inntrykk av hvordan dette har «dratt iveri», for å bruke et trønderisk uttrykk?

Statsråd Bent Høie [11:59:57]: Det er vanskelig å gi noe konkret svar på det, men vi vet jo når det gjelder praktiseringen av rettigheten og også praktiseringen av det som jeg er veldig opptatt av å understreke, at selv om en gruppe nå har fått en rettighet til brukerstyrt personlig assistanse, betyr ikke det at ikke den gamle ordningen, nemlig at kommunene har en plikt til å tilby og tilrettelegge for brukerstyrt personlig assistanse også for gruppene utover dem som har rettigheter, gjelder fortsatt. Det er et veldig viktig spørsmål representanten tar opp, nemlig om tildelingen av timer tilpasses sånn at enkelte opplever at de kommer under rettighetsgrensen, men det er et av de temaene som vi vil få svar på i evalueringen. Så valgte vi å innføre dette fra 1. januar 2015, selv om vi ikke da var klar med rundskrivet. Det betyr at det har nok vært større usikkerhet i kommunene det første året, uten det nye rundskrivet, enn det vi forhåpentligvis vil oppleve i 2016.

Ingvild Kjerkol (A) [12:01:04]: Jeg takker for svaret. Jeg skjønner at det er vanskelig å gi veldig presise vurderinger, vi har ikke nok erfaringer, men jeg hører at statsråden er opptatt av akkurat de forholdene som vi allerede nå har fått signaler om kan inntreffe. Jeg vil bare oppfordre til at man i den videre prosessen, når dette skal følges med forskning, veldig sterkt involverer brukerorganisasjonene. Så kan jo statsråden velge å svare på det, men det er vel mer en oppfordring enn et spørsmål.

Statsråd Bent Høie [12:01:38]: Den oppfordringen tar jeg. Brukerorganisasjonene er også godt involvert i arbeidet med rundskrivet, og jeg opplever at de mener at det svarer på en del av den usikkerheten som ble skapt. For eksempel skriver Uloba at rundskrivet om BPA er «En oppskrift på frihet». Det synes jeg er et godt stempel, og

Norges Handikapforbund sier at det er viktig at regjeringen ikke lenger «legger noe forbud mot reiser». Dette er veldig bra, så jeg opplever at brukerorganisasjonene, og også JAG Assistanse, har gitt gode tilbakemeldinger på den fortolkningen av lovverket som rundskrivet representerer, og som de også var – det er mitt inntrykk – godt involvert i utviklingen av i forkant.

Spørsmål 9

Kjersti Toppe (Sp) [12:02:45]: «I budsjettproposisjonen for 2016 varsla regjeringa at den tar sikte på å fremja ein opptrappingsplan for habilitering og rehabilitering i 2016. Helse- og omsorgsdepartementet fekk i 2014 innspel frå Helsedirektoratet til ein slik opptrappingsplan, som bygde på innspel frå brukar-, fag- og interesseorganisasjonar.

Vil regjeringa fremja ein slik opptrappingsplan i 2016, korleis vil satsinga bli finansiert, og korleis vil regjeringa sikra utbygging av kompetanse og kapasitet i kommunane og spesialisthelsetenesta?»

Statsråd Bent Høie [12:03:27]: Det er riktig, som representanten Toppe sier, at regjeringen har varslet en opptrappingsplan for habilitering og rehabilitering, og at denne skal ha sin hovedoppmerksomhet rettet mot tilbudet i kommunene.

Det har vært viktig for regjeringen å se denne opptrappingsplanen i sammenheng med andre pågående prosesser på dette feltet. I Meld. St. 26 for 2014–2015, Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet, er utfordringene innen habilitering og rehabilitering utførlig omtalt i et eget kapittel.

Regjeringen har også i denne meldingen varslet at vi vil lovfeste kompetansekrav i de kommunale helse- og omsorgstjenestene, noe Stortinget har gitt sin tilslutning til. Departementet tar sikte på å følge opp forslaget om lovendringer som er nevnt i meldingen, og Stortingets behandling av denne. Det skjer i form av et høringsnotat før sommeren 2016.

Helsedirektoratet kom i fjor høst med en veileder om rehabilitering, habilitering, individuell plan og koordinator. Veilederen er et nyttig redskap for kommunene og spesialisthelsetjenesten i hvordan habilitering og rehabilitering kan organiseres, og den viser betydningen av å ha et rehabiliteringsansvarlig tyngdepunkt i tjenestene.

For å sette kommunene i stand til å gi innbyggerne et faglig godt tverrfaglig rehabiliteringstilbud, vil regjeringen legge fram en opptrappingsplan i løpet av 2016. Detaljene om hvordan satsingen vil bli finansiert, og hvilke tiltak som vil inngå i planen, vil følgelig regjeringen komme tilbake til når planen blir lagt fram for Stortinget.

Kjersti Toppe (Sp) [12:05:03]: Eg takkar for svaret. Det var usikkerheit med omsyn til om planen ville koma i 2016 eller ikkje, men no slår statsråden fast at opptrappingsplanen vil verta fremma for Stortinget i løpet av 2016, og det er veldig bra.

Det er òg usikkerheit med omsyn til finansiering. Eg høyrde at statsråden ikkje ville gå inn på det, men eg kunne tenkt meg å spørja ein gong til om det. Det er spørsmål iallfall frå organisasjonane om dette kjem som øyremerkte midlar, om det kjem på same måten som for opptrappingsplanen for rusfeltet, med nokre særskilde øyremerkte satsingar og elles som ei anna satsing. Det er iallfall stor merksemd rundt dette at det må følgja pengar med ei slik satsing, så eg vil gjerne spørja på nytt om statsråden kan seia noko meir om korleis ein har tenkt seg at finansieringa av opptrappinga av rehabilitering og habilitering skal skje.

Statsråd Bent Høie [12:06:10]: Det er sånn at vi tar sikte på å legge fram en opptrappingsplan for rehabilitering og habilitering. Når det gjelder innholdet i den og finansiering av denne, vil det selvfølgelig bli presentert i planen, og som representanten vet, er det den type spørsmål som en statsråd ikke kan svare på før planen legges fram.

Kjersti Toppe (Sp) [12:06:31]: Eg har eit anna spørsmål då. Regjeringa har i oppgåvemeldinga føreslått at større kommunar kan få eit større ansvar for rehabiliteringstenestene som i dag vert varetatt av spesialisthelsetenesta. I dag veit vi, ifølgje innspel frå Helsedirektoratet, at kommunane gradvis har fått eit større ansvar for habiliterings- og rehabiliteringsfeltet, men at personar har vorte skrivne raskare ut frå nettopp spesialisthelsetenesta, og i mange kommunar er ikkje tilbodet bygt opp tilsvarande for å dekkja opp den auka etterspurnaden. Vi veit òg at det i spesialisthelsetenesta er eit mangelfullt tilbod for iallfall ein del grupper. Er det ein god idé å overføra meir ansvar?

Statsråd Bent Høie [12:07:36]: Kommunene har ulike måter å sørge for ansvaret sitt på dette området, og det er også mye som tyder på at det er ulikheter i kommunenes kapasitet og kompetanse på dette området. Jeg er ikke i tvil om at større kommuner vil kunne ta på seg et større ansvar for rehabilitering og habilitering og også ha mulighet til å gi et bedre tilbud til innbyggerne enn hvis dette tilbudet gis i spesialisthelsetjenesten, nettopp fordi habilitering og rehabilitering for mange pasientgrupper handler om å få hjelp til mestring i hverdagen, og dette er tilbud og ansvar som kommunene, hvis de har store nok fagmiljøer, er godt egnet til å ha. Det er ikke aktuelt å overføre ansvaret for rehabilitering som sådan til kommunene. Det vil også fortsatt være et ansvar for spesialisthelsetjenesten å ha et tilbud innen rehabilitering og habilitering. Hvordan dette skal fordeles, vil vi komme tilbake til i et eget høringsnotat før sommeren.

Spørsmål 10

Jan Böhler (A) [12:09:00]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«For mange pasienter er det en krevende og vanskelig tid å gå og vente på alvorlige, planlagte operasjoner. Når de har forberedt seg lenge og kommer til dagen for operasjo-

nen, er det viktig at den faktisk skjer. Jeg har fått flere henvendelser om avlyste planlagte operasjoner på Ahus. Nylig ble en pasient fra en Oslo-bydel innlagt tidlig på morgenen, for deretter å få en sjokkerende beskjed i ti-tida om avlysning og utskriving uten ny avtale.

Hva vil statsråden gjøre for å forebygge at slike hendelser skal oppstå?»

Statsråd Bent Høie [12:09:36]: Jeg har veldig stor forståelse for at det oppleves som en stor påkjenning for pasienten å få beskjed om at en planlagt operasjon er avlyst eller utsatt, spesielt i de tilfeller der pasienten informeres om dette kort tid før operasjonen etter planen skal gjennomføres.

Jeg kan ikke kommentere hvilke vurderinger som er gjort i det tilfellet representanten viser til. Mitt svar redegjør på generelt grunnlag for hvordan sykehusene håndterer situasjoner der operasjoner må avlyses, og hva som kan gjøres for å forebygge slike hendelser.

I alle sykehus som driver med kirurgisk virksomhet, hender det at operasjoner av og til blir avlyst. Det kan være ulike årsaker til dette. I noen tilfeller vil pasientens medisinske tilstand ha endret seg, slik at det ikke lenger er indikasjon for operasjon, eller operasjonen må utsettes fordi pasienten har annen akutt sykdom. I noen tilfeller kan endring i pasientens medisinske tilstand kreve at pasienten må utredes ytterligere før et eventuelt inngrep. Noen ganger kan uvanlig stor pågang av øyeblikkelig-hjelp-kirurgi kreve at planlagt kirurgi som har lavere hastegrad, må utsettes. Men det er viktig for meg å understreke at man heller ikke kan se bort fra at det hender at operasjoner blir avlyst eller utsatt rett og slett på grunn av dårlig planlegging.

Jeg har henvendt meg til Helse Sør-Øst om saken. Ved Ahus er hovedregelen ved avlyst operasjon at pasienten enten opereres senere under samme opphold, eller skrives ut med avtale om ny operasjonsdato. Det forutsettes at det fortsatt er indikasjon for det aktuelle inngrepet, og at det ikke er medisinske grunner til at pasienten må utredes ytterligere før endelig beslutning om en eventuell operasjon kan fattes. Det er den enkelte avdeling ved sykehuset som følger opp pasienten videre. Sykehuset er opptatt av å legge til rette for at antall avlysninger eller utsettelser skal være lavest mulig. Likevel kan det ikke unngås at et sykehus av en slik størrelse og kompleksitet som Akershus universitetssykehus, ved noen tilfeller må avlyse eller utsette planlagte operasjoner.

Andelen utsettelser i forhold til antall planlagte operasjoner inngår som en indikator i det nasjonale kvalitetsindikatortsystemet. Publiseringen av disse indikatorene gir viktig informasjon til pasientene om kvaliteten i helse-tjenestene. Nasjonale kvalitetsindikatorer inngår også i helseforetakenes arbeid med kvalitetsstyring og -forbedring.

Jeg er helt enig i det som ligger som en premiss i representantens spørsmål, at avlysninger som skyldes dårlig planlegging, er noe en bør jobbe for å redusere ytterligere, samtidig som en nå også jobber veldig godt med å få redusert den generelle ventetiden og ser at der får en nå gode resultater.

Jan Böhler (A) [12:12:29]: Jeg takker for svaret og for at statsråden tar det på alvor og går inn i det. Jeg skjønner at man ikke kan behandle en enkeltsak her, det var heller ikke hensikten, men jeg ville bruke eksemplets makt. Jeg må bare si at da jeg fikk beskrevet dette tilfellet av denne pasienten, ble jeg veldig oppskaket og engasjert, for å oppleve å forberede seg i flere måneder, legge om medisinbruken i god tid i forveien, bli lagt inn klokken halv seks om morgenen og så bli skrevet ut klokken ti uten ny avtale, er ikke som det skal være. Dette handler ikke om tilfeller der det er medisinske begrunnelser – jeg er nå blitt informert om at pasienten omsider har fått en ny avtale – men om dårlig planlegging. Jeg håper at statsråden er enig i at man bør prøve å snu seg rundt når det oppstår slike situasjoner, at man bruker operasjonsutstyret litt lenger om dagen eller finner andre løsninger, for sykehuset har selv satt seg i en akuttsituasjon når man gjør en slik tabbe.

Statsråd Bent Høie [12:13:33]: Jeg er helt enig med representanten, og jeg blir også opprørt når jeg hører den typen historier. Sånn som det her beskrives, skal det ikke være, og i de tilfellene sykehuset er i en så presset situasjon at de ikke kan gi operasjon den dagen, bør de – som jeg sa i mitt svar – gi pasientene en ny time, slik at en føler trygghet for at en ikke er glemte.

Vi jobber nå ganske systematisk med hvordan vi skal bidra til at sykehusene skal forbedre sin planleggingshorisont. Den lovendringen som trådte i kraft den 1. november, der pasientene ved første henvisning som hovedregel skal få dato og klokkeslett for når undersøkelse eller behandling skal gis, er også med på tvinge sykehusene til å ha en lengre planleggingshorisont. Vi ser at det er en utfordring i en del av de norske sykehusene at det planlegges aktivitet for kort tid framover, og det skaper også unødvendige situasjoner. Det hjelper ikke å ha innkalt en pasient til operasjon hvis legen er på seminar.

Jan Böhler (A) [12:14:40]: Min bekymring da jeg begynte å gå inn i dette og snakket med pasienten og flere som kjente vedkommende, var at det kom fram flere eksempler angående det samme sykehuset. For eksempel fortalte en pasient at det var tredje gang vedkommende var der – han fikk visst operasjon tredje gangen. Men det pasientene kan oppleve, er at man får nummerlapp når man kommer, og antallet som møter opp, er litt i overkant av det man er sikker på å få unna den dagen. Jeg tror at den typen arbeidsmetoder kan egne seg for mer fabrikkmessig produksjon, men ikke for et sykehus, hvor pasientene går gjennom en veldig opprivende periode når de forbereder seg på alvorlige operasjoner. Jeg vil oppfordre statsråden til å være obs på at det ikke kan være sånn at man deler ut nummerlapper som på et apotek, når man skal gjennomgå alvorlig operasjon.

Statsråd Bent Høie [12:15:46]: Jeg er helt enig i det, og det er et betydelig forbedringspotensial på dette området – det er jeg helt enig med representanten i. Når vi snakker konkret om Akershus universitetssykehus, vil jeg likevel trekke fram at det har skjedd et betydelig forbed-

ringsarbeid på dette sykehuset det siste året. Mange avdelinger har jobbet veldig godt og systematisk med å få ned ventetidene og gi pasientene raskere og bedre tilbud nettopp gjennom å ha bedre planlegging av aktiviteten. Vi får stadig flere positive tilbakemeldinger på utviklingen på sykehuset. Det er det viktig å ha med seg i denne diskusjonen.

Spørsmål 11

Åsmund Aukrust (A) [12:16:50]: «I etterkant av terroren i Brussel uttalte PST-sjefen at de viktigste virkemidlene for å bekjempe terrorisme og ekstremisme i Norge er å opprettholde et samfunn med stor grad av likhet der innbyggerne har tillit til myndighetene, politiet og domstolene.

Deler statsråden PSTs vurderinger, og hvordan mener han norske kommuner best kan forsterke arbeidet mot radikaliserings og ekstremisme?»

Statsråd Anders Anundsen [12:17:13]: Myndighetenes viktigste oppgave er å trygge borgerne. Det er derfor viktig å bekjempe trusler mot vår styreform og vårt leveste. Det forhold at innbyggerne har tillit til myndighetene, politiet og domstolene, er helt avgjørende.

Jeg er enig i PST-sjefens uttalelser om at det er viktig at det ikke blir for stor avstand mellom styrende myndigheter og folk flest, og at det er tillit til myndighetene og sentrale institusjoner. I Norge er det korte linjer mellom politikere og innbyggerne, og folk har stor innflytelse på det offentliges beslutninger. Videre har vi et velferdssystem som skal være et sikkerhetsnett for innbyggerne, men også gi dem mulighet til å utvikle seg og delta i samfunnet. Tillit til domstoler og politi er også avhengig av at disse instansene opptrer objektivt og effektivt. De siste årene har både domstoler og politi blitt vesentlig styrket.

Når det gjelder spørsmålet om hvordan norske kommuner kan forsterke arbeidet mot radikaliserings og ekstremisme, er det en rekke tiltak som kan benyttes. Regjeringens handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme følges opp ved at tiltakene nå gjennomføres i både statlig og kommunal regi. Planen hadde opprinnelig 30 tiltak, men er blitt supplert i ettertid fordi det skulle være en dynamisk handlingsplan.

Lokalt forebyggingsarbeid har en sentral rolle i flere av handlingsplanens tiltak. Dette er konkrete tiltak som vil bidra til å styrke kommunenes arbeid og kompetanse. En nasjonal veileder ble lansert i april 2015 og er tilgjengelig digitalt på regjeringens nettside radikaliserings.no. Det er ansatt egne kontakter mot radikaliserings i alle de tidligere 27 politidistriktene som skal fungere som kontaktpunkt for lokale aktører ved bekymring om radikaliserings. Videre er det igangsatt et forskningsprosjekt hvor flere kommuner er involvert. Det er også bevilget penger til å møte og bekjempe ekstremisme. I 2015 ble det bevilget totalt 17,5 mill. kr til to tilskuddsordninger som har gitt mange gode lokale prosjekt. Nyttige erfaringer fra disse lokale prosjektene skal nå samles inn og vil på egnet måte bli gjort

tilgjengelig for andre kommuner. Tilskuddsordningene er videreført for 2016 med 13 mill. kr.

Radikalisering utfordringene vil imidlertid være ulike i de forskjellige kommunene. Noen kommuner vil arbeide mot radikaliserings av voldelige islamister, mens andre kan ha utfordringer med ekstreme høyre- og venstremiljøer. Derfor er det også viktig at de tiltakene vi gjennomfører, i stor grad kan brukes mot alle former for radikaliserings og legger til rette for at kommunene kan tilpasse sin innsats til sine utfordringer.

I 2016 står vi overfor et komplekst og sammensatt trusselbilde. Terror er den ytterste konsekvens av radikaliserings og voldelig ekstremisme. Forebyggingsarbeidet er således helt sentralt for å sikre grunnleggende verdier som demokrati, menneskerettigheter og trygghet.

Åsmund Aukrust (A) [12:20:00]: Takk for svaret fra justisministeren.

Jeg synes det sier ganske mye om Norge som land, om PST som organisasjon og om at det er styrt på en god og klok måte, når man dagen etter en brutal terrorhandling på vårt eget kontinent, kunne sett for seg ganske mange ulike svar fra en PST-leder og krav om ulike virkemidler, men den ansatte PST-sjefen så på nettopp dette med et tillits-samfunn og pekte på at det viktigste vi gjør, er å ha tidlig innsats mot sårbar ungdom, å hindre marginaliserings og å begrense «drop out».

Jeg er bekymret for at vi i hele verden, i hele Europa og også i Norge ser at det er stadig økte forskjeller. Det er mange grunner til at jeg er motstander av økte forskjeller, men en av dem handler om sikkerhetspolitikk. Er justisministeren bekymret for et Norge med økte forskjeller?

Statsråd Anders Anundsen [12:20:53]: Noe av terrorens formål er jo å bidra til å bygge opp under konfliktlinjer i samfunnet. I enkelte sammenhenger vil en kunne bruke endringer i samfunnet som begrunnelse for å skape en debattform og en radikaliserings på ulike sider av en konflikt. Det er ingen tvil om at det å ha et sosialt sikkerhetsnett vil bidra til å redusere faren for at den typen ideologi får sterkere grobunn. Samtidig er jeg ikke helt sikker på om jeg vil dele spørsmålsstillerens utgangspunkt om at forskjellene i Norge er i ferd med å øke så voldsomt. Vi er et samfunn som har stor grad av likhet. Det er stor grad av deltakelse i demokratiske prosesser. Vi er et åpent, fritt samfunn. Det er helt grunnleggende, fundamentale verdier som vi bygger vår samfunnsstruktur på. Jeg mener vel at det er viktig å ivareta disse interessene, og jeg kan ikke si at det er noen klar tendens til at det er økte forskjeller i Norge som skulle bidra til å undergrave det.

Åsmund Aukrust (A) [12:22:00]: Det er jo økte forskjeller i Norge, og sannheten er jo at i framtiden vil det kreve ganske mye sterkere virkemidler enn det historisk sett har vært for å redusere forskjellene, fordi det er så sterke motkrefter som drar i retning av økte forskjeller.

Fremskrittspartiet har aldri vært et parti som har vært veldig opptatt av å bekjempe forskjeller – kanskje tvert imot sagt at det har vært helt greit og akseptabelt at vi har

et samfunn med økte forskjeller. Derfor spør jeg igjen om justisministeren mener at det er et politisk mål, også av sikkerhetshensyn, å beholde et samfunn med små forskjeller, og at han vil føre en politikk i regjeringen for reduserte forskjeller i Norge.

Statsråd Anders Anundsen [12:22:39]: Jeg mener de viktigste tiltakene vi kan gjøre for å ha et samfunn som det vi ønsker å ha, et fritt, demokratisk samfunn der menneskerettighetene står høyt i kurs, er å ha en god integreringspolitikk som gjør at personer som kommer til Norge, blir integrert, blir en del av samfunnet, får seg arbeid og blir aktive bidragsyttere i det samfunnet de skal være en del av.

Den største utfordringen for Forskjells-Norge i dag, er jo at en ikke har lykkes godt nok med det, altså at en ikke har vært flink nok til å få engasjert våre nye landsmenn i ulike aktiviteter, som sikrer at de blir bedre integrert og en del av den samfunnsstrukturen som de skal bygge opp. Der tar regjeringen nå en rekke grep for å sikre at en skal lykkes bedre med integrering, for å sikre at disse personene både får nødvendig oppfølging og opplæring, kommer ut i arbeidslivet, får utdanning, osv., som jeg tror bidrar til at en får et samfunn med like muligheter. Det er det å ha like muligheter til å utvikle seg og like muligheter til å delta som er den viktigste delen av det med ulikheter eller ikke i et samfunn.

Jeg tror det er viktig at en ikke legger dette på et nivå der en drar inn f.eks. skattnivå eller inntektsnivå osv. Det er nok ikke det som har vært i fokus rent sikkerhetsmessig; det er mer det at en skal ha like muligheter, og at de like mulighetene faktisk blir benyttet og utnyttet av dem som skal være i Norge, på alle plan, ikke bare nyankomne, men også de som alltid har vært her.

Spørsmål 12

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Kari Henriksen til innvandrings- og integreringsministeren, vil bli besvart av justis- og beredskapsministeren som rette vedkommende.

Kari Henriksen (A) [12:24:21]: «Kvinner på flukt er sårbare. Norge har forpliktet seg til å beskytte kvinner på flukt gjennom internasjonale konvensjoner. Mange utsettes for voldtekt, seksuell trakassering og menneskehandel. Blant dem som flykter til Norge, er det mange kvinner.

Hvilke tiltak har statsråden satt i verk, eller vil han sette i verk for å avdekke om kvinner har vært utsatt for slike kriminelle handlinger og hjelpe dem det gjelder med konsekvensene av slik kriminalitet?»

Statsråd Anders Anundsen [12:24:50]: La meg først få takke representanten Henriksen for et godt spørsmål om et veldig viktig tema for en svært sårbar gruppe.

Politiet skal som utgangspunkt levere de samme tjenestene til alle som har vært utsatt for kriminelle handlinger, og som ønsker å anmelde forholdet i Norge. Det innebærer at personer som kommer til Norge som asylsøkere, kan

anmelde straffbare forhold til politiet på lik linje med alle andre som oppholder seg i landet. Politiets oppfølging av fornærmede skal være svært god helt uavhengig av om fornærmede er norsk borger, asylsøker eller flyktning, eller for den saks skyld utenlandsk statsborger som oppholder seg i Norge av andre grunner.

Dersom handlingen er begått i utlandet, vil naturligvis etterforskningen kunne bli gjenstand for særlige utfordringer, bl.a. vil biologiske spor eller andre spor kunne ha gått tapt på grunn av tidsforløpet mellom det straffbare forholdet og anmeldelsen, og avhør er også erfaringsmessig mer krevende og komplisert når vitnene befinner seg utenfor Norge.

Jeg har lyst til å nevne at når asylsøkere kommer til Norge, skal de på mottakene få informasjon om kvinners rettigheter, om likestilling og om vold i nære relasjoner.

I 2015 fikk også fem politidistrikter egne midler for opprettelse av spesialiserte grupper som skal bekjempe menneskehandel. Effekten av dette forventes å komme til syne utover i 2016. Personer som utsettes for seksuelle overgrep, menneskehandel eller annen alvorlig integritets-krenkende kriminalitet, er ofte i en svært sårbar situasjon, og det er etablert rutiner og tiltak som også er viktig for den gruppen representanten omtaler – kvinner og barn som er flyktet til Norge. Jeg skal si noe om de tiltakene også.

Det er riktig at hjelpeapparatet og politiet kan fange opp kvinner som har vært utsatt for menneskehandel underveis til Norge. Særlig viktig er det at kvinner som utnyttes også etter ankomst til Norge, får den nødvendige oppfølgingen, blir identifisert og får bistand etter at det er blitt klarlagt. Dette avhenger ikke minst av at det er kompetanse innenfor de profesjonene som kommer i kontakt med disse mulige ofrene.

Hvert enkelt politidistrikt har ansvar for å forebygge, avdekke og straffefølge menneskehandel. Ofre eller andre som ønsker å anmelde, skal henvende seg til sitt lokale politi på vanlig måte. Politiet har da plikt til å vurdere trusselsituasjonen for offeret og vurdere hvilke tiltak som skal til. De kan også gi beskyttelse til vitner som anmelder menneskehandel.

Politiets utlendingsenhet har ansvar for å registrere personer som søker asyl i Norge, og de har også spesielle rutiner for oppfølging av mulige ofre for menneskehandel og annen kriminalitet, herunder seksuelle overgrep. De ansatte får opplæring i hva som kan være mulige indikatorer for å identifisere eventuelle ofre. I registreringsintervjuet skal det også legges til rette for slik identifisering. Dersom det er behov for det, og det er nødvendig, vil PU varsle barnevernet, UDI og asylmottak i det aktuelle politidistriktet og eventuelt Kripos avhengig av omstendighetene i saken.

Kari Henriksen (A) [12:27:50]: Takk for et grundig og godt svar. Det er tverrpolitisk enighet om å bekjempe vold og overgrep mot kvinner og barn og mot personer i nære relasjoner, så jeg synes for så vidt det var et fyllestgjørende svar som statsråden ga. Men Amnesty har to rapporter, den ene fra 2014, som viser at kvinner på flukt er, som statsråden sa, i en svært sårbar situasjon, og de har også gjort et intervju nå i 2016, med kvinner, som viser

at de blir trakassert og faktisk utsatt for denne type kriminalitet av myndighetspersoner på flukt gjennom landet. Så hvis du kunne utdype litt hvilke signaler du har gitt til dine underliggende etater eksplisitt om denne gruppen? Jeg har stilt det samme spørsmålet til statsråd Horne, og da nevnte hun også dette med å gi informasjon om lover og regler, men når jeg snakker med uteapparatet, sier de at det kan være litt variabelt hvordan det blir fulgt opp.

Presidenten: Presidenten minner om at spørsmålet skal rettes til presidenten.

Statsråd Anders Anundsen [12:28:58]: Det er en kompleks problemstilling. Det er en alvorlig problemstilling, men den er også veldig kompleks, for det første fordi dette er kriminalitet disse kvinnene blir utsatt for veldig ofte på reise til Norge. Det skaper de utfordringene som jeg var inne på i svaret mitt når det gjelder bevisstasjon, avhør, oppfølging sånn sett.

En annen utfordring som gjør det ekstra krevende, er at dette er fortsatt, og kanskje særlig for mange av de kvinnene som er på flukt, et veldig tabubelagt og vanskelig område. Det skal ofte mer til før de får kraft og mot til å gå til politiet, også fordi de har ulik erfaring med myndigheter i hjemlandet, og ulik erfaring knyttet til oppfølging, anmeldelser og kontakt med politi. Derfor er vi først og fremst fokusert på å skape den nødvendige tillitsrelasjonen, slik at disse kvinnene får tillit til politiet, får tillit til myndighetene, som gjør at de kan komme med sine historier. Det er først og fremst viktig ikke nødvendigvis bare for irettesetting og oppfølging av kriminalsaker, men kanskje først og fremst for å gi de kvinnene den oppfølgingen de trenger.

Kari Henriksen (A) [12:30:08]: Statsråden var inne på noe av det som er viktig, og det er dette med forebygging. Det er også viktig fordi det legger til rette for at vi kan integrere disse kvinnene på en god måte, slik at de ikke lever sitt liv med traumatiserte opplevelser som gjør at de blir utestengt fra arbeidslivet når de skal fortsette å bo her. Det synes jeg er viktig.

Statsråden påpeker også dette med behovet for kompetanse. Jeg må si at jeg reagerer med litt bekymring – og det er ikke noe som ligger under statsrådets ansvarsområde – når Helsedirektoratet nå gir signaler om at de ikke vil foreta helsekontroller av nyankomne asylanter. De tilbagemeldingene jeg har fått både fra fagmiljøer og fra dem som har kontakt med flyktninger, sier at det er ganske viktig, nettopp fordi, som statsråden sier, disse kvinnene er så sårbare, og det tar tid å etablere disse kontaktene.

Jeg vil da bruke mitt siste spørsmål til å spørre om statsråden vil oppmuntre helseministeren til ikke å lytte til Helsedirektoratets råd?

Statsråd Anders Anundsen [12:31:13]: Jeg tror det er best at helseministeren foretar sine vurderinger på selvstendig grunnlag, men jeg er helt enig med representanten Henriksen i at det er nødvendig å ha kompetanse og kunnskap underveis i en slikt prosess. Vi mener at en har lagt til rette for det bl.a. gjennom politiets registrerings-

intervju, hvor en skal se på tydelige indikatorer, og så vil det aldri være et godt nok virkemiddel, en vil aldri klare å finne alle, men en vil da kunne finne noen som vil få den hjelp og oppfølging som de er avhengig av å få. Jeg er glad for – og det er heller ikke under mitt ansvarsområde – at en på mottakene har kompetanse og oppfølging av de personene som har vært utsatt for menneskehandel. Og jeg er også veldig glad for at vi nå får en kompetanse i politiet, som er av en helt annen dimensjon enn vi har hatt tidligere, for å håndtere og hjelpe personer som har vært utsatt for menneskehandel og seksuelle overgrep på vei til Norge.

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Spørsmål 13

Lise Christoffersen (A) [12:32:20]: Mitt spørsmål lyder:

«Statsråden avviste i januar at Norge burde ta imot en større andel flyktninger med funksjonsnedsettelse, til tross for at disse er blant de mest utsatte i krigs- og konfliktområder og har et særlig krav på beskyttelse etter FN-konvensjonen. Hun sa samtidig at vi må bli bedre til å bosette de få som kommer hit. De blir ofte værende i mottak lenge, fordi kommunene vegrer seg for å ta dem imot.

Hva har statsråden tenkt å gjøre for å bedre denne situasjonen, som er lite verdig, både for samfunnet og for den enkelte?»

Statsråd Sylvi Listhaug [12:33:04]: Jeg synes det er flott at representanten Christoffersen har et stort engasjement for flyktninger med funksjonsnedsettelse. Overføringsflyktninger som Norge tar imot gjennom UNHCR, vil være de mest utsatte, og mange vil ha funksjonsnedsettelse.

Som jeg tidligere har opplyst om, økte Norge antallet medisinske plasser to ganger i 2015, og nivået nå i 2016 er 60 plasser. Kommunene gjør en god jobb når det gjelder å legge til rette tilbud for flyktninger som trenger ekstra oppfølging. De mottar også særskilt kompensasjon for dette. Det er frivillig for kommunene å bosette flyktninger, og jeg ønsker at det fortsatt skal være slik. Å forvente at kommunene kan bosette flere flyktninger med behov for særskilt oppfølging vil være urimelig på nåværende tidspunkt.

I 2015 kom det rundt 2 380 overføringsflyktninger til Norge. Flere enn tidligere har helseutfordringer. Dagens uttakskriterier er ikke et hinder for dette. En gruppe på om lag 1 000 personer ankommet de siste fem årene utløste tilskudd ved bosetting av personer med alvorlig kjente funksjonshemninger og/eller atferdsvansker. Dette omfatter både bosatte overføringsflyktninger og bosatte fra mottak. Ventetiden for disse personene samsvarer i hovedsak med ventetiden for øvrige bosatte flyktninger.

Det er for tiden om lag 24 bosettingsklare flyktninger som er kommet som asylsøkere, og som har tilrettelagte tilbud i mottak. De har spesielle behov fordi de har fysiske eller psykiske lidelser, atferdsproblemer eller kroniske

lidelser. Denne gruppen personer vegrer kommunene seg for å bosette. Det blir begrunnet med at disse personene medfører store kostnader og ressurser.

Jeg er innstilt på at Norge skal ha en bærekraftig politikk når det gjelder mottak av overføringsflyktninger, og ta imot dem som trenger det mest. Regjeringen har en god dialog med kommunesektoren når det gjelder bosetting også av dem med funksjonsnedsettelse. Det arbeidet som IMDi gjør i den forbindelse, er veldig viktig, og også at de selvfølgelig følger opp dette på en god måte.

Lise Christoffersen (A) [12:35:19]: Hvis jeg tolker statsråden rett, oppfatter jeg det sånn at statsråden for så vidt er fornøyd med det som gjøres nå, og at vi ikke kan forlange at det gjøres mer. Men i bosettingsavtalen med KS har altså departementet forpliktet seg til å kartlegge bosettingsklare flyktninger, herunder dem med spesielle behov. I Handikapnytt 1/16 sier UDI at de mangler oversikt over bosettingsklare flyktninger med sånne behov fordi få asylsøkere snakker om funksjonsnedsettelse. Så da kan det jo hende at det er flere enn de 24 som statsråden nå referer til, som vil ha sånne behov.

Statsråd Horne sa her tidligere i dag at hun er opptatt av at alle departementer har et godt kunnskapsgrunnlag for sin politikk. Når UDI sier at veldig få asylsøkere snakker om funksjonsnedsettelse, vil da statsråden ta initiativ til å sørge for at noen flere blir spurt?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:36:21]: Det er jo slik at man foretar intervjuer av de personene som skal ha tilhold i Norge, som da får sine søknader behandlet. Da er det naturlig at disse opplysningene kan komme fram der samt selvfølgelig når IMDi skal videreformidle disse personene ut til kommunene. Det er selvfølgelig vesentlig at kommunene da har oversikt over dette. Det å kartlegge dette er selvfølgelig viktig, og det er et arbeid som vi helt sikkert kan bli bedre på. Men det er noe som vi da må fortsette med.

Jeg synes for så vidt at kommunene gjør en god jobb med dette. De får jo ekstra tilskudd dersom det er personer som krever mye av både økonomiske kostnader og ikke minst andre ressurser. For det er ikke alltid bare kostnader som er utfordringen, det kan også være det at man må ha personell og en del ressurser utover det, som er krevende.

Lise Christoffersen (A) [12:37:27]: Statsråden sa i sitt første svar at også flyktninger med nedsatt funksjonsevne bosettes innenfor samme ramma som andre flyktninger, men vi veit jo at det som er målet, nemlig å bosette barnefamilier innen tre måneder, det klarer vi ikke i dag. I samme Handikapnytt som jeg refererte til, fortelles det om en syrisk familie med en sterkt pleietrengende sønn – far er økonom, mor er farmasøyt. De ønsker å jobbe og bidra. Men 220 kommuner sa nei, og de ble på mottaket i ett år, helt til Farsund kommune sa ja. Og de er altså ikke de eneste. I den typen saker er det åpenbart at her blir ikke minus og minus til pluss, som vi lærte på skolen, men her blir minus og minus til dobbelt minus – minst.

Så jeg lurer på: Står målet om bosetting av barnefamili-

er innen tre måneder fast? Gjelder det alle barn uansett? Og hvis ja, hvorfor lykkes vi da ikke med å nå det målet?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:38:34]: Det har jo vært en krevende tid for utlendingsmyndighetene nå, og vi skal gjøre det vi kan for å bosette personer raskt. Så vet vi at når det gjelder de små kommunene, kan det være veldig krevende å bosette dem som krever mye ressurser – ikke bare på grunn av det økonomiske, men også fordi man må ha en del personell, som det kanskje ikke er like lett å få tak i overalt i landet. Derfor er det viktig å tilrettelegge for at de kommunene som ønsker det og har muligheten til det, faktisk kan ta imot disse.

Vi kommer til å jobbe for at disse personene skal bosettes. IMDi fokuserer på det. Det skal de fortsette med fordi det er viktig at vi greier å få disse personene ut av mottak og bosatt i norske kommuner. Men det er like viktig å understreke at jeg er imot tvang. Derfor må dette bli på frivillig basis, og vi må jobbe sammen med kommunene for å finne disse løsningene.

Spørsmål 14

Christian Tynning Bjørnø (A) [12:39:44]: «Regjeringen foreslår at den nye 5-årige lærerutdanninga skal inneholde 60 studiepoeng pedagogikk, som i dagens 4-årige løp, men at 15 av disse studiepoengene skal vies religion, livssyn og etikk. Resultatet blir mindre pedagogikk, selv i et utvida 5-årig løp. Det er også foreslått at man ikke skal kunne fordype seg i pedagogikk i masteroppgaven, og f.eks. skrive om temaer som mobbing, læringsmiljø og adferdsvansker.

På hvilken måte mener statsråden at dette gir en bedre lærerutdanning?»

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:40:23]: Det aller viktigste med den femårige lærerutdanningen på masternivå er å legge rammene for en utdanning som har høy kvalitet, og som er rettet inn mot skolens behov. I rammeplanutkastet som nettopp har vært på høring, legges det opp til at studentenes masterfordypning skal være i undervisningsfag eller i begynneropplæring. Det er også foreslått at elementer fra fagområdet religion, livssyn og etikk – i faget som i dag heter pedagogikk og elevkunnskap – skal tydeliggjøres i en egen modul.

Fagmiljøene har vært bekymret for at pedagogikkfaget ikke skal få tilstrekkelig plass i ny grunnskolelærerutdanning, og at studentene ikke skal kunne arbeide med viktige temaer som mobbing og lærevansker i sine masterarbeid. Målet med den nye grunnskolelærerutdanningen er ikke å utdanne masterkandidater i vitenskapsfagene nordisk eller pedagogikk. Målet med en praksisnær profesjonsutdanning er å utdanne masterkandidater som kan møte skolens behov. Det er ikke og skal ikke være noen motsetning mellom det å fordype seg i et undervisningsfag på skolen og ta for seg temaer som er knyttet til f.eks. klasseledelse, adferdsvansker og mobbing.

I masterfordypningen skal disse temaene settes inn i en

faglig kontekst. Dette forutsetter en masterfordypning som vektlegger både pedagogikk, fag og fagdidaktikk. Blandingsforholdet mellom disse elementene vil neppe bli angitt i forskriften, og det er stor faglig frihet med hensyn til vektlegging ved den enkelte lærerutdanningsinstitusjon. Hvordan det ivaretas, er også et spørsmål om institusjonsledelse.

Det er riktig som representanten påpeker, at vi nå foreslår å skille ut kunnskap om religion, livssyn og etikk i en egen modul på 15 studiepoeng integrert i det nye PEL-faget, altså pedagogikk- og elevkunnskapsfaget. Dette er viktig fordi skolen blir mer mangfoldig, både etnisk, religiøs og kulturelt. Dette handler også om god klasseledelse i flerkulturelle klasser, ikke om mer undervisning i religion som sådan.

Dette er, som jeg tidligere nevnte, i stor grad elementer som allerede ligger inne i dagens fag. Det vi gjør, er å tydeliggjøre det, og det innebærer derfor ikke et kutt innenfor pedagogikk. Nå har vi altså hatt utkast av rammeplan til høring. Vi tar høringen alvorlig og vil sette oss ordentlig inn i innspillene vi får, før vi fastsetter de endelige planene.

Christian Tynning Bjørnø (A) [12:42:47]: Jeg vil takke statsråden for svaret. Det er mulig jeg har litt tungt for det, men unnskyld meg likevel, for regjeringen foreslår å utvide lærerutdanningen fra å være en utdanning over fire år med 240 studiepoeng til å bli en femårig masterutdanning med 300 studiepoeng, uten at studiepoengene i det som kalles pedagogikk – pedagogiske fag eller elevkunnskap – blir utvidet, heller tvert om. Faget blir enda mer kompakt fordi 15 av de avsatte 60 studiepoengene skal låses til religion, livssyn og etikk. For meg er svaret på spørsmålet jeg skal stille, innlysende. Men er det riktig av statsråden å si at pedagogikken blir styrket eller svekket i den nye lærerutdanningen?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:43:38]: Jeg tror ikke representanten har tungt for det på noen som helst måte, men det er to forskjellige spørsmål. Rent matematisk vil ikke PEL-faget – det som i dag er PEL-faget, uavhengig av hva det skal hete – selv om vi skiller ut en egen modul som er knyttet til RLE-relaterte kompetansemål, bli større. Men det er jo ikke sånn at de forskjellige fagområdene – eller arbeidet med master – ikke skal innebære også et arbeid med de pedagogiske fagmiljøene, og det er det som er mitt hovedpoeng: for det første at dagens PEL-fag ikke er et rent pedagogisk fag som eies alene av de pedagogiske fagmiljøene, og for det andre at i arbeidet med masteroppgaven vil man naturligvis også måtte trekke på pedagogiske fagmiljøer, didaktiske fagmiljøer, og det man kanskje kan kalle rene fagmiljøer. Det er derfor vi har argumentert for at pedagogikken i en femårig masterutdanning vil bli styrket, ikke svekket.

Christian Tynning Bjørnø (A) [12:44:38]: Definisjonen av pedagogikk er:

«et vitenskapelig fagområde som tar for seg spørsmål knyttet til undervisning og oppdragelse, læring og utvikling».

Det er en grunn til at vi har det som eget fag i lærerutdanningen i dag, fordi det er viktig, og det er helt sentrale kunnskaper som alle lærere må ha. Det er hevet over enhver tvil, og statsråden bekreftet det egentlig også nå, at andelen pedagogikk, matematisk sett, er svekket i den nye lærerutdanningen. Men hva er argumentasjonen for at man ikke skal kunne ha fagfordypning i pedagogikk når man skal kunne ha fagfordypning i norsk, matte og engelsk? Hvorfor skal man ikke kunne skrive masteroppgave om f.eks. mobbing, veiledning, tilpasset opplæring, foreldresamarbeid eller lærevansker?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:45:24]: Bare for å korrigere: Jeg sier at PEL-faget – uavhengig av hva det heter – fordi det ikke får flere studiepoeng, men det blir ett år lenger, selvfølgelig vil utgjøre en mindre andel, men ikke sånn at pedagogisk arbeid eller de pedagogiske fagmiljøenes bidrag i lærerutdanningen er begrenset til det ene faget. Og det ville være veldig unaturlig hvis man i det øyeblikk man begynner å jobbe med masteroppgaver, som skal være praksisnære masteroppgaver som sektoren trenger og har bruk for, avskjærer f.eks. de pedagogiske fagmiljøene. Det er utgangspunktet for at vi argumenterer for at dette blir styrket, ikke svekket.

Det finnes i dag rene pedagogikkmaster ved flere utdanningsinstitusjoner. De blir ansatt i dag, og de kan også ansettes i fremtiden. Grunnen til at vi har valgt ikke å si at man skal kunne ha master i det – vi lager heller ikke rene disiplinmaster i undervisningsfag som engelsk, norsk og matematikk – er at det vi ønsker å videreutvikle, er profesjonskompetanse, altså fagkompetanse, men knyttet til praksis på skolen. Det er derfor vi ikke har opprettet eller gitt adgang til det i vitenskapsfag som f.eks. spesialpedagogikk.

Spørsmål 15

Marianne Aasen (A) [12:46:45]: «Regjeringen har varslet at de vil lansere en app hvor flyktningene selv skal registrere egen kompetanse. Til NRK har statsråden hevdet at man måtte ha «ansatt 500 personer som gikk rundt og spurte flyktningene, men at problemet er at den informasjonen ikke ville blitt brukt».

Hvor har statsråden hentet dette tallet fra?»

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:47:09]: Det første spørsmålet jeg stilte meg, var: Hvor har representanten Marianne Aasen hentet dette tallet fra? I NRK-saken er det et indirekte sitat fra meg, hvor det står:

«Han sier de kunne ha ansatt 500 personer som gikk rundt og spurte flyktningene, men at problemet er at den informasjonen ikke ville blitt brukt.»

Jeg har lyst til å være veldig klar på at det var et muntlig svar. Det var en eksemplifisering. Det var ikke basert på en redegjørelse eller en detaljert utregning. Dette var et muntlig svar, en eksemplifisering, og jeg sa heller ikke at en måtte ha ansatt, jeg sa at man kunne ha ansatt.

Så antar jeg at det som er mest interessant, som jeg skal

bruke litt tid på, er å si noe om hvorfor vi har valgt den løsningen vi har valgt – en elektronisk løsning.

Det er viktig å få kartlagt kompetanse raskt, men det er også viktig å få opp et kompetansekartleggingssystem som kan stå seg over tid. Særlig hvis vi ser at asyl- og flyktningtilstrømmingen til Norge øker igjen, må vi ha et system som ikke er avhengig av at vi lager kortsiktige løsninger.

Det som har vært vår vurdering, er at en elektronisk løsning vil bidra til at alle flyktninger som med stor sannsynlighet får opphold, ikke bare et mindre utvalg, vil kunne registrere kompetansen sin. I tillegg vil løsningen også kunne benyttes for kvoteflyktninger før de kommer til Norge. Det er en løsning som er ubyråkratisk, og den er enkel å skalere opp, uavhengig av hvor mange det er aktuelt å kartlegge.

Hensikten er selvfølgelig den som jeg er helt sikker på at representanten deler, nemlig å gi den enkelte flyktning en mulighet til å opplyse om hele bredden i egen kompetanse, fra yrkeserfaring, språkkunnskaper, grunnleggende ferdigheter til formell utdanning osv. Og så vil det være slik at når den elektroniske løsningen foreligger og er på plass, vil ressursbruken kunne knyttes til yrkes- og utdanningsveiledning, kvalifiseringstiltak og andre opplærings- og utdanningstiltak, noe som selvfølgelig er viktig.

Det legges også opp til at denne informasjonen kan brukes videre i det offentlige systemet, altså at det ikke er en engangskartlegging som man må fylle ut flere ganger, men at man kan ta den med seg i møte med det offentlige apparatet også senere.

Marianne Aasen (A) [12:49:20]: Takk, det var oppklarende hva gjelder dette tallet, så da er det ute av verden, i og for seg, men det jeg gjerne vil følge opp med, er dette med verdien av egenrapportering, som jo er høyst diskutabel. Det er flere som har uttalt seg i den sammenhengen, rundt dette, bl.a. rektor Ole Petter Ottersen ved Universitetet i Oslo, som sier at vi står i fare for å kaste bort både menneskelige og økonomiske ressurser. Han ønsker en dugnad for i større grad å få verifisert kompetansen og mener forslaget fra NOKUT ville gjort det mye raskere. NOKUT selv, ved Stig Arne Skjerven, sier:

«Vi ønsker å bruke en samlebåndsmetode for å gjøre enkle vurderinger av kompetansen deres.»

Er det ikke det som er det avgjørende her: Egenrapportering kan være nyttig, men det viktige er jo verifisering av kompetansen. Er ikke statsråden enig i det?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:50:22]: Jeg er veldig glad for at det akademiske Norge ikke bare uttaler seg, men også deltar i en dugnad for flyktninger og asylsøkere som har kommet til Norge.

Så er det ikke slik at dette systemet skal komme til erstatning for det formelle godkjenningssystemet vi har i dag. Vi har allerede i budsjettet for inneværende år gitt NOKUT ekstra ressurser både til å godkjenne utenlandsk fagopplæring – det var bl.a. et ønske fra partene etter forrige års lønnsoppgjør – og til å behandle de store køene av mennesker fra andre land som ønsker formell godkjenning av utdanningen sin. Dette systemet kan ikke erstatte en

formell NOKUT-godkjenning av f.eks. en ingeniørutdanning fra hjemlandet.

Det som også er viktig å huske på, er at blant de menneskene som kommer, og sannsynligvis også blant dem som vil komme, er det veldig mange som ikke har en utdanningsbakgrunn som gjør at de bare kan tette hullene gjennom kurs på Universitetet i Oslo eller i Bergen eller andre steder. Veldig mange vil ha uformelle kvalifikasjoner. Mange vil f.eks. kunne flere språk uten å ha formell skolegang, og da er dette, mener jeg, er godt verktøy for å supplere NOKUT-prosessen vi allerede har.

Marianne Aasen (A) [12:51:30]: Dette kommer til å ta tid, for denne appen skal jo utvikles og iverksettes, og vil vel antakeligvis ikke komme i bruk før i 2017. I mellomtiden er det ganske stusselig, de midlene som er satt av til NOKUT til dette.

Det som er realiteten, er at mange sitter og venter på saksbehandling, om de får lov til å bli. Da skjer det ingen kartlegging. Så, når de har fått oppholdstillatelse, en del av dem, skal denne selvbetjeningsappen komme, og så skal dette verifiseres videre, hvor de da kommer inn i en ny kø. Og da går årene.

Er det ikke veldig uheldig, både for den enkelte og for samfunnet, at vi ikke klarer å få opp et bedre organisert system? Og jeg viser igjen til Ole Petter Ottersen, som sier at det er en sløsing med menneskelige ressurser å gjøre det på denne måten når man kunne gått rett på sak og fått verifisert umiddelbart og satt opp en samlebåndsdugnad – hvor man altså umiddelbart hadde fått verifisert kompetansen.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:52:34]: Jeg skal være så ydmyk å si at det er veldig mange gode argumenter også for den løsningen vi ikke valgte. Det ville innebåret at på en eller annen måte måtte representanter fra f.eks. NOKUT, eller andre steder, gått rundt og fått tilgang på asylsøkere som sitter på mottak, og så hatt en type kartlegging av dem der. Det ville nok heller ikke betydd at man over bordet kunne levere en formell godkjenning eller ikke. Det krever det samme systemet som vi har i dag.

Det jeg mener er fordelen med dette, er at det er et system som kan stå seg over tid, og også vil stå seg hvis det kommer 30 000–45 000 asylsøkere til neste år, og 30 000 året etter det. Vi vet ikke hvor mange som vil komme, sannsynligvis færre på grunn av innstramminger, men allikevel kan det bli situasjonen.

Dette kommer jo ikke til erstatning for at NOKUT også har fått styrket sine ressurser, også må ha fortløpende og prioritet på den formelle godkjenningen av høyere utdanning – og også penger som har blitt gitt til akademiske institusjoner for å lage opplegg for å fylle kompetansehullene som mange har.

Spørsmål 16

Kirsti Bergstø (SV) [12:53:54]: Jeg vil tillate meg å stille følgende spørsmål til kunnskapsministeren:

«Hva gjør regjeringen for å sikre at alle elever i skolen

skal få en likeverdig opplæring, hvor alle elevene får ta del i elevfellesskapet, hvor alle elevene inngår i statistikken som skal være styrende for norsk skoleutvikling, hvor alle elever har lærebøker, hvor også elevene som har størst behov for seksualundervisning, får slik opplæring?»

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:54:30]: Jeg takker for et interessant og omfattende spørsmål som berører veldig mange temaer, om hvordan alle elever i skolen skal sikres en likeverdig opplæring.

La meg begynne med å slå fast at alle barn og unge i Norge har rett til opplæring og til å gå på nærskolen sin. For det andre har alle elever rett til å få en opplæring tilpasset sine evner og forutsetninger. Det innebærer bl.a. at elever som ikke har et tilfredsstillende utbytte av den ordinære opplæringen, har rett til spesialundervisning.

Det er viktig at alle elever får ta del i elevfellesskapet. Alle elever har også rett til et godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Elevene skal deles inn i grupper eller klasser og skal ha så mye av opplæringen i denne gruppen at det ivaretar deres grunnleggende behov for sosial tilhørighet.

Alle elever inngår i statistikken som skal være styrende for norsk skoleutvikling, og da snakker jeg altså om statistikken. Kvalitetsvurderingssystemet ble innført i 2004 og har siden da blitt videreutviklet slik at det i størst mulig grad kan bidra til utviklingen av opplæringstilbudet på den enkelte skole. Kvalitetsvurderingssystemet gir bl.a. kunnskap om læringsresultater, gjennomføring og læringsmiljø. Formålet er å legge et godt grunnlag for å fastsette mål og prioritere tiltak for å utvikle kvaliteten på opplæringen, både nasjonalt og lokalt. Nasjonale prøver og elevundersøkelsene er kanskje de mest kjente delene av akkurat dette systemet.

De nasjonale prøvene er obligatoriske. Elever med rett til spesialundervisning eller til særskilt språkopplæring kan likevel få fritak fra de nasjonale prøvene. For å få fritak må det være åpenbart at prøveresultatet ikke vil ha noen innvirkning på elevenes videre opplæring. Eleven selv, eller elevens foreldre, kan likevel bestemme at eleven skal gjennomføre prøven.

Likeverdig opplæring knyttes også til at alle elever får læremidler. Både grunnskoleopplæring og videregående opplæring skal være gratis, altså betalt av den offentlige kasse og ikke av den enkelte, noe som betyr at elevene får dekket nødvendige læremidler og digitalt utstyr som de trenger i opplæringen.

Til sist spør representanten hvordan elever som har størst behov for seksualundervisning, får slik opplæring. Jeg vil vise til at alle elevene skal få opplæring i temaer som er knyttet til seksualitet. Opplæringen er forankret i læreplanverkets generelle del, i Prinsipper for opplæringen og i kompetansemålene for ulike fag. Også denne opplæringen skal være tilpasset elevene.

Avslutningsvis vil jeg vise til at regjeringen har flere kompetansesatsinger for å sikre at elever får opplæring av høy kvalitet. Vi gjennomfører en stor satsing – tidenes satsing – på videreutdanning for lærere, og høsten 2015 fikk over 5 000 lærere tilbud om å delta. Alle landets ungdoms-

skoler har mulighet til å være med i Ungdomstrinn i utvikling, der målet er en mer praktisk og variert undervisning som skal gi bedre læring og resultater for elevene. Og gjennom den skolebaserte etterutdanningssatsingen Kompetanse for mangfold ble skolene også satt i stand til å støtte elever med minoritetsbakgrunn enda bedre enn i dag.

Kirsti Bergstø (SV) [12:57:21]: Den 25. februar i år omtalte Aftenposten en sak om en dansk undersøkelse som viser at 6 av 10 ungdommer som har begått seksuelle overgrep mot andre barn, går på spesialskole eller i spesialklasse. Og i en kommentar i den saken hevder Norsk Forbund for Utviklingshemmede, NFU, at elever med utviklingshemming stort sett ikke får seksualundervisning på skolen.

Seksualundervisning er viktig både for å bli trygg på egen seksualitet og for å lære å sette sine egne grenser, men også for å lære om seksuelt mangfold og å respektere andres grenser. Hvilke tanker gjør statsråden seg om påstanden om at mennesker med utviklingshemming ikke får seksualundervisning i skolen i dag, og hva vil statsråden gjøre for å sikre en bedre seksualundervisning for nettopp den gruppen?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:58:21]: Jeg leste også den saken, men jeg må innrømme at jeg ikke husker alle detaljene i den avissaken nå.

Men som jeg sa, så har man, uavhengig av funksjonshemming eller andre tilretteleggingsbehov, rett på en opplæring som er kvalitativt like god som den alle andre elever har. Alle elever i Norge har rett på seksualopplæring, og den må også være tilpasset. Dette er selvfølgelig ikke noe vi sitter og detaljstyrer fra departementet, men det betyr jo at hvis man f.eks. skal undervise en elevgruppe med spesielle tilretteleggingsbehov, vil det være naturlig at læreren også tilpasser det til det.

Så er spørsmålet: Hvis man mener at elevene ikke får denne type undervisning, og at det er systematisk at de ikke får det, så vil det naturlige være første å melde det opp til den ansvarlige skole og si at dette er noe som alle elever skal ha, og, hvis ikke, melde det videre til fylkesmannen, som normalt er instansen som kontrollerer dette.

Kirsti Bergstø (SV) [12:59:30]: Statsråden har nevnt en inkluderende skole og tilpasset opplæring. Da er det interessant at professor Eva Simonsen hevder at den såkalte kunnskapskolen har avløst inkluderingskolen, og da viser professoren til Kunnskapsdepartementets forslag til ny 5-årig lærerutdanning. Forslaget vekker sterke reaksjoner, bl.a. fordi det legges opp til at framtidens lærere ikke nødvendigvis sikres kunnskap om spesialpedagogikk, og fordi at spesialpedagogikk marginaliseres ved ikke å være et eget fag. Derfor frykter tunge aktører, som professor Simonsen, at man får en skole der rett og slett færre elever passer inn.

Derfor er mitt spørsmål: Hvordan vil statsråden sikre – også gjennom en lærerutdanning – en inkluderende skole der alle barn lærer og blir sett?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [13:00:32]: Spørsmålet om pedagogikkfaget, eller det som i dag heter pedagogikk og elevkunnskap, og posisjonen det har i en fremtidig 5-årig masterutdanning, svarte jeg på i forrige spørsmål. Jeg mener at de pedagogiske fagmiljøene vil bli styrket, og ikke svekket.

Når det gjelder spesialpedagogikk som masterutdanning, er det helt riktig at vi har sagt at det ikke skal kunne være en egen, tellende masterutdanning innenfor grunnskolelærerutdanningen, men det betyr jo ikke at problemstillinger som er knyttet til det, være seg læringsmiljø, klasseledelse, tilpasset opplæring, ikke skal være en del av lærerutdanningen. Snarere tvert imot – dette er svært viktige deler av lærerutdanningen. Jeg har bl.a. sagt at fremtidens lærere, i den grad de ikke har lært det tidligere, f.eks. må kunne kjenne igjen elever som har alvorlige lese- og skrivevansker, at det er en viktig del av det.

Så deler jeg ikke at det skal være en motsetning mellom inkludering og kunnskap. Det er jeg dypt og grunnleggende uenig i.

Spørsmål 17

Fra representanten Ruth Grung til fiskeriministeren:

«Norge er en ledende global aktør innen marin næring og forskning. Det pågår nå en konseptvalgutredning (KVU) for samlokalisering av forskningsmiljøene i Bergen. Det er uklart hvordan premissene for forskningen blir vektlagt i dette arbeidet. Fiskeriministeren svarer den 24. februar at det ikke er et krav i KVU om samlokalisering, selv om et samlet FoU-miljø i Bergen ønsker det, og mener det vil styrke vår posisjon som verdensledende.

Hvordan vil statsråden sikre at styrking av forskningsklyngen blir et hovedmål for KVU-arbeidet?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Vi går tilbake til spørsmål 3.

Spørsmål 3

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Stine Renate Håheim til kommunal- og moderniseringsministeren, vil bli besvart av arbeids- og sosialministeren som rette vedkommende.

Stine Renate Håheim (A) [13:01:56]: «Regjeringen åpnet for å overføre en rekke oppgaver til kommunene som kan svekke funksjonshemmedes vilkår. Dette har møtt sterk motstand fra brukerorganisasjonene. Det er nå oppnevnt et ekspertutvalg med et bredt mandat som skal vurdere ansvaret i hjelpemiddelpolitikken, men VTA er ikke en del av utredningen.

Vil statsråden legge opp til en faglig og bred utredning hvor brukerorganisasjonene er involvert før en endelig beslutning om ansvaret for VTA fattes?»

Statsråd Anniken Hauglie [13:02:29]: I stortingsmeldingen om kommunereformen foreslo regjeringen at finansieringen og forvaltningen av tiltaket varig tilrettelagt arbeid, VTA, og varig tilrettelagt arbeid i ordinære bedrifter, VTO, utredes nærmere med sikte på overføring til kommunene.

Meldingen ble behandlet i Stortinget 9. juni 2015. I innstillingen skriver komiteens flertall at

«ansvaret for hjelpemidler og varig tilrettelagte arbeidsplasser allerede delvis er et kommunalt ansvar, og brukerne trenger et helhetlig tilbud. Målet er å gjennom utredningene finne en naturlig balanse mellom statlig ansvar og kommunalt ansvar. Hensynet til brukerne skal stå i fokus for den løsningen som blir valgt».

Før Arbeids- og sosialdepartementet vurderer saken videre, ønsker jeg å prøve ut endringer i ansvarsfordelingen mellom stat og kommune gjennom et forsøk i et mindre antall kommuner. Forsøkskommunene vil bli gitt et større ansvar for oppgaver og tiltak knyttet til den aktuelle målgruppen. Formålet er å høste mer informasjon og kunnskap om fordeler og ulemper ved en overføring og om en overføring av hele ansvaret for tiltaket til kommunene kan føre til et forbedret tilbud til målgruppen.

Forbedringspotensialet ved en overføring til kommunene kan ligge i kommunenes nærhet til brukerne, lokalt arbeidsliv og muligheten for bedre samordning mellom varig tilrettelagt arbeid og andre kommunale tjenester. Det er vanskelig å vurdere i hvilken grad potensialet kan realiseres, uten å prøve ut dette i praksis først.

Det er ennå for tidlig å si noe om den konkrete utføringen og varigheten av forsøket. Siktemålet er at vi gjennom forsøket skal samle erfaringer som kan bidra til et godt grunnlag for en vurdering av hvor ansvaret bør ligge i framtiden.

Stine Renate Håheim (A) [13:04:25]: For Arbeiderpartiet er varig tilrettelagt arbeid et arbeidsmarkedstiltak. Det er et statlig ansvar i dag, og vi ser ingen grunn til å skille ut en del av det og legge det til kommunene.

Så hører jeg nå at statsråden ønsker å gjennomføre et forsøk. Men det er ett år siden Stortinget behandlet oppgavemeldingen. Det dreier seg om 9 000 mennesker som det er skapt en ganske stor usikkerhet for, som er bekymret for framtiden og tiltakene sine. Jeg hører at statsråden ikke kan si noe om tidsperspektivene her, men jeg har lyst til å understreke at når man setter menneskers liv i en usikker situasjon, er det viktig at man får en avklaring. Jeg kunne også tenke meg å spørre hvilken dialog statsråden har hatt med de funksjonshemmedes organisasjoner, både når det gjelder forsøket og prosessen framover.

Statsråd Anniken Hauglie [13:05:24]: Oppgavemeldingen og de vedtakene som ble fattet, ble fattet før min tid. Men jeg har registrert at det har vært en del uro knyttet til akkurat dette spørsmålet, og det er bakgrunnen for at jeg har tenkt at før vi konkluderer om den endelige oppgavefordelingen, er det fornuftig å ha forsøk med det først.

For min del er jeg opptatt av å finne den fordelingen som på best måte gir et godt tilbud til brukerne. Jeg har selv hatt ansvaret for denne typen bedrifter da jeg var sosialbyrå i Oslo, og har sett hvor viktig tilbudet er, men også hvor ulike tilbudene kan være.

Når det gjelder beslutningen om å ha et forsøk først, har jeg vært i møte med de bedriftene det gjelder, og de er veldig godt fornøyd med den beslutningen. Hvordan forsøket skal prøves ut, får vi komme tilbake til. Vi kommer til å sende ut et høringsnotat om det senere. Målet er at man skal ha et godt tilbud til de brukerne det gjelder.

Stine Renate Håheim (A) [13:06:28]: Jeg gjentar spørsmålet mitt: Hvilken dialog har det vært med de funksjonshemmedes organisasjoner når det gjelder denne prosessen? Hvilken dialog har statsråden hatt med organisasjonene som representerer de menneskene det faktisk gjelder?

Jeg hører også at statsråden, og for så vidt også andre representanter for flertallet, hele veien understreker at målet er et godt tilbud til brukerne. Men alle disse organisasjonene som representerer de menneskene det gjelder, er jo imot og har vært imot. Også Arbeidsgiverforeningen for Vekst- og attføringsbedrifter ønsker fortsatt et statlig ansvar for finansieringen av varig tilrettelagt arbeid. Så da er det siste spørsmålet mitt: Hva er det statsråden har skjont som ikke de som er en del av dette opplegget, har skjont?

Statsråd Anniken Hauglie [13:07:19]: Til spørsmålet om hvilken dialog jeg har hatt i forbindelse med forsøkene: Vi har ikke hatt noen dialog ennå, rett og slett fordi beslutningen om at vi skal ha forsøk, akkurat er tatt. Vi kommer til å sende ut et høringsnotat før sommeren. Da vil også alle som er opptatt av denne problemstillingen, få anledning til å ytre seg i den høringen. Så får vi komme tilbake igjen til hvordan disse forsøkene skal være. Det skal ikke være noen som helst tvil om at regjeringen er opptatt av å ivareta denne gruppens behov for aktivitet og arbeid, og så får vi se hvordan forsøket skal utformes. Da skal vi naturligvis gjøre det også i dialog med brukergruppene.

Presidenten: Da går vi til spørsmål 18.

Spørsmål 18

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:08:12]: «Den rød-grønne regjeringa la fram en jobbstrategi med nye tiltak og virkemidler i statsbudsjettet for 2012. Strategien blei utvikla i nært samarbeid med partene i arbeidslivet og de funksjonshemmedes organisasjoner. I aldersgruppen 15–66 år var bare 43 pst. av de funksjonshemmede i arbeid i 2. kvartal 2015. Andelen er fallende og mer enn 30 prosentpoeng lavere enn befolkninga samlet.

Hva gjør statsråden for å følge opp jobbstrategien, og

når skal det legges fram resultater og evaluering av virkemidlene?»

Statsråd Anniken Hauglie [13:08:57]: Funksjonshemmedes yrkesdeltakelse har vært på omtrent samme nivå de siste 13–14 årene. Eventuelle variasjoner i den refererte undersøkelsen er stort sett innenfor feilmargine- ne for utvalgsusikkerhet. Det er derfor vanskelig å fastslå at det har vært en nedadgående trend. Lavkonjunkturer viser seg ofte å være særlig krevende for utsatte grupper. De konkurrerer om arbeidsplasser med et økende antall ledige.

Et av regjeringens viktigste mål er at flest mulig skal få mulighet til å bruke sine ressurser i arbeidslivet. I regjeringens politiske plattform står det at vi vil legge bedre til rette for funksjonshemmede i arbeidslivet. Regjeringen har derfor videreført og styrket innsatsen i Jobbstrategi for personer med nedsatt funksjonsevne. Jeg følger gjennomføringen løpende gjennom rapportering fra Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Implementeringen av jobbstrategien ble evaluert i 2013. Dette er også omtalt i statsbudsjettet for 2015. Fra 1. januar 2015 ble målgruppen for jobbstrategien utvidet til alle mottakere av arbeidsavklaringspenger under 30 år. Flere av virkemidlene som støtter opp om strategien, er styrket og forbedret.

Regjeringen vektlegger at utviklingen av arbeidsmarkedspolitikken skal være kunnskapsbasert. Regjeringen la i 2014 fram Prop. 39 L for 2014–2015 for Stortinget med forslag til videreutvikling av virkemidler som også inngår i jobbstrategien. På bakgrunn av ulike evalueringer ble det bl.a. foreslått å øke bruken av lønnstilskudd. I tillegg ble det gitt utvidet adgang til midlertidig ansettelse. Samtidig ble tilretteleggingsgarantien erstattet med en ny tilretteleggings- og oppfølgingsavtale fra 1. januar 2016. Den skal gi større trygghet og forutsigbarhet for arbeidssøker og arbeidsgiver. Bevilgningen til ordningen med funksjonsassistanse i arbeidslivet er styrket. Antall brukere har økt til 202 deltakere per januar 2016. Dette er ordninger som vil bedre sjansen til å komme i arbeid for jobbstrategiens målgruppe.

Regjeringen tar sikte på, som representanten helt sikkert vet, å legge fram en melding om Nav våren 2016 – om ikke så lenge – der forslagene fra ekspertgruppen som har gjennomgått arbeids- og velferdsforvaltningen, vil bli vurdert.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:11:29]: Jeg er litt foruroliget over den tilfredshet som statsråden gir i svaret sitt, og hele måten det svares på. Det er blant de funksjonshemmede som ikke var i arbeid i andre kvartal 2015, om lag 27 pst. som ønsker å komme i arbeid. Vi vet at når de funksjonshemmede kommer i arbeid, om lag halveres antallet som trenger stønad. Vi vet at hele yrkesdeltakelsen er grunnmuren i vårt velferdssamfunn. Vi vet at yrkesdeltakelsen går ned som følge av lavere yrkesdeltakelse blant flyktninger og arbeidsinnvandrere. Det er meget alvorlig det som skjer i det norske samfunnet. Vi vet at

de funksjonshemmede er blant de svakeste i arbeidslivet. Vil det ikke da være naturlig å øke ordninga med tidsubestemt lønnstilskudd dramatisk for å gi mulighet til disse menneskene vi her snakker om?

Statsråd Anniken Hauglie [13:12:40]: Jeg vil avvise antydninger om at regjeringen tar lett på dette. Det gjør vi overhodet ikke, og det skal vi heller ikke gjøre. Dette er et særdeles viktig arbeid. Jeg tror også det er tverrpolitisk enighet om at dette arbeidet er viktig.

Som jeg nevnte i mitt hovedsvar, har denne regjeringen iverksatt en rekke tiltak for å bedre de funksjonshemmedes situasjon på arbeidsmarkedet og for å redusere arbeidsgiveres terskel for å ansette. Som jeg nevnte i hovedinnlegget mitt: Jobbstrategien er styrket, lønnstilskudd har økt, det er åpnet opp for å ansette midlertidig for å senke terskelen inn, og vi har økt bevilgningen til funksjonsassistanse i arbeidslivet. IA-avtalen er nylig reforhandlet, hvor delmål nr. 2 handler om funksjonshemmedes adgang til arbeidslivet. Vi har nå invitert partene i arbeidslivet til en idédugnad om hvordan vi kan sørge for flere arbeidsplasser til bl.a. flyktningene som nå kommer, som representanten Lundteigen var innom. Først og fremst er det viktig nå at arbeidsgiverne åpner dørene inn, og vi skal selvfølgelig hjelpe til med å ansette.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:13:51]: Statsråden avviser at en tar lett på det, men en ønsker ikke å svare på om en skal legge fram en evaluering av hvordan det som er spesifikt knyttet til de funksjonshemmedes situasjon, fungerer.

Det er mange fine formuleringer. Siden jeg er medlem av kontroll- og konstitusjonskomiteen, er jeg lei av fine formuleringer. Jeg håper det er et diplomatisk uttrykk. Jeg er lei av fine formuleringer, og jeg er oppatt av at vi skal se hvordan ting fungerer i praksis. Jeg er veldig overrasket over at ikke statsråden vil samarbeide nært med de ideelle organisasjonene, altså de funksjonshemmedes organisasjoner, på dette området. I alle sammenhenger snakkes det om at de funksjonshemmedes organisasjoner er en ressurs, og det er helt sant, men da må den øverste myndigheten, nemlig statsråden i dette tilfellet, trekke dem med seg. Vil statsråden snarest trekke de funksjonshemmedes organisasjoner med seg, få fram hva som er situasjonen, og diskutere nødvendige nye virkemidler?

Statsråd Anniken Hauglie [13:14:54]: Her var det flere elementer i dette spørsmålet. Når det gjelder samarbeid, er det mye samarbeid med de funksjonshemmedes organisasjoner, formelt også. Det skal det også være. Til evaluering vil jeg igjen si at jobbstrategien ble evaluert av SINTEF i løpet av 2013. Den er også offentlig. Evalueringen handlet om iverksettingen av jobbstrategien, og den ble publisert også i 2014. Så det foretas en rekke evalueringer som er offentlig kjent, og som er omtalt i regjeringens dokumenter. Jeg er helt enig med representanten Lundteigen i at politikken skal være kunnskapsbasert. Det viktig-

ste er at vi iverksetter tiltak som virker. Det må være det viktigste av alt.

Spørsmål 19

Dag Terje Andersen (A) [13:15:48]: «Etter Arbeiderpartiets vurdering er VTA et arbeidsmarkedstiltak og bør således ikke overføres til kommunene, men forvaltes sammen med øvrige arbeidsmarkedstiltak.

Er statsråden enig i at VTA er et arbeidsmarkedstiltak?»

Statsråd Anniken Hauglie [13:16:08]: Tiltaket «Varig tilrettelagt arbeid» er en viktig del av den samlede arbeidsmarkedspolitikken og er regulert gjennom forskrift om arbeidsmarkedstiltak. I den forstand er VTA et arbeidsmarkedstiltak.

Som hovedregel har arbeidsmarkedstiltakene som mål å bringe deltakerne tilbake til det ordinære arbeidslivet og ut av trygdesystemet. Dette er tiltak av midlertidig karakter.

Varig tilrettelagt arbeid skiller seg ut på flere måter. Målgruppen er personer som mottar eller i nær framtid ventes å få innvilget uføretrygd. Andre arbeidsmarkedstiltak skal være vurdert og funnet å være uaktuelle. Tiltaket har ingen tidsavgrænsning.

VTA skal bidra til størst mulig normalisering og integrering for utviklingshemmede og andre brukere av tiltaket. Rammene rundt tiltaket må legges slik at de gir forutsetninger for et best mulig tilbud til deltakerne. Hensynet til brukerne er viktigere enn hvor ansvaret ligger. For meg er det et pragmatisk spørsmål om det er stat eller kommune som skal ha ansvaret for VTA. At staten har ansvaret for andre arbeidsmarkedstiltak, er ikke i seg selv et avgjørende argument for at hovedansvaret for VTA nødvendigvis må ligge i den statlige delen av Nav.

Det er allerede slik at kommunene eier tiltaksarrangørene og har et betydelig delansvar for gjennomføringen og for finansieringen av VTA. Jeg mener det finnes gode argumenter for en overføring til kommunene og også argument for at staten fortsatt skal ha hovedansvaret.

Min vurdering er at det er for tidlig å konkludere på dette nå. Som jeg nevnte i et tidligere svar her i dag, har jeg bedt mitt departement om å starte planleggingen av et forsøk der noen kommuner får økt ansvar for VTA, og gjennom forsøket skal vi samle erfaringer som kan bidra til et godt grunnlag for hvor ansvaret bør ligge i framtiden.

Dag Terje Andersen (A) [13:18:09]: Noe av det som har gledet meg mest når jeg har reist rundt i dette landet og besøkt forskjellige bedrifter, er å komme til bedrifter med stort innslag av – eller bare – folk som jobber på varig tilrettelagt arbeid. Det er en yrkesstolthet, det er en forpliktelse til å møte opp på jobb, det er et sykefravær som annet næringsliv kan misunne dem. Et viktig element i dette er at VTA blir betraktet som et arbeidsmarkedstiltak.

Jeg er litt skremt over at statsråden tydeligvis ikke skjønner hvor viktig det er for dem som går på varig tilrettelagt arbeid, at det er et arbeidsmarkedstiltak og ikke

et sosialpolitisk aktivitetstiltak. Det tror jeg at statsråden hadde fått greie på hvis hun, i motsetning til det hun har sagt i tidligere svar, hadde vært villig til å høre på de organisasjonene som representerer dem som bruker varig tilrettelagt arbeid. Så jeg ber statsråden om å stå på at dette er et arbeidsmarkedstiltak, og at det fortsatt skal være et arbeidsmarkedstiltak.

Statsråd Anniken Hauglie [13:19:16]: Jeg har også hatt gleden av å besøke mange av de bedriftene som vi her snakker om, som eier. Oslo kommune er hel- eller deleier i ti kommunale aksjeselskaper og i et kommunalt foretak. Jeg hadde gleden av å besøke alle, og jeg er helt enig med representanten Andersen i at der er det både arbeidsglede og sykefraværstall som vi andre kan misunne dem.

I forsøkene som vi nå legger opp til, og som vi vil sende ut på høring, vil vi ha arbeid og aktivitet i fokus. Det er viktige rammer for de forsøkene vi ønsker å gjennomføre. Det er også viktig å se om man gjennom disse forsøkene kan klare å få til bedre kommunale tjenester for tilgrensede tilbud.

Jeg mener, som jeg sa i mitt første svar, at det viktigste nå er å sørge for at vi får et godt tilbud til brukerne. Om det skal tilligge stat eller kommune, mener jeg ikke er et avgjørende spørsmål. Det avgjørende er: Hvilket nivå er det som klarer å tilby best mulig tjenester? Nå sender vi ut et forslag på høring, og så vil man ha vanlige prosesser etter det.

Dag Terje Andersen (A) [13:20:25]: Statsråden har både i nåværende svar og i tidligere svar knyttet til samme tema i dag sagt at beslutningen om at det skal være forsøksordninger, er tatt, og så skal det sendes ut på høring. Med respekt å melde – det er ikke å gi de funksjonshemmede organisasjoner innflytelse. Hvis disse organisasjonene skal ha innflytelse, betyr det faktisk at en har en samtale, en dialog, der en har anledning til å være med og utforme de forslag som senere skal sendes ut på høring. Dette er ikke å ta disse organisasjonene på alvor.

Hvis statsråden er interessert i hva de berørte mener, vet vi to ting: De har gått kraftig imot at kommunene skal overta deler av noe som også i framtida burde være et arbeidsmarkedstiltak. I tillegg har kommunene gått kraftig imot fordi de ser at dette skal konkurrere med andre kommunale bevilgningsposter.

Da blir det siste spørsmålet mitt: Når det bare skal høres og ikke være involvering, vil statsråden bry seg om entydige signaler som kommer inn, før hun konkluderer med at det skal gjennomføres sanne prøveordninger – og legge bort dette forslaget?

Statsråd Anniken Hauglie [13:21:39]: Jeg må si jeg er litt overrasket over mistilliten til kommunenes evne til å ivareta dette ansvaret. Jeg er også litt overrasket over redselen for å prøve ut modeller for hvordan man kan gjøre dette på en bedre måte. Jeg er helt overbevist om at kommunene vil være i stand til å gjøre dette, og jeg er også sikker på at tilbudet kommer til å være bra.

Det vi nå sier, er at vi ønsker å prøve det ut i noen kommuner først, det er det vi ønsker å gjøre. Innholdet i forsø-

ket må vi komme tilbake til, vi er ikke kommet dit i prosessen. Det første vi gjorde, var å si at vi skal ha forsøk, og så må vi komme tilbake til hvordan høringsnotatet skal utformes. Jeg er naturligvis opptatt av at det skal være god dialog med brukerorganisasjonene.

Spørsmål 20

Presidenten: Dette spørsmålet, fra Hege Haukeland Liadal til kulturministeren, vil bli besvart av arbeids- og sosialministeren på vegne av kulturministeren, som er bortreist.

Hege Haukeland Liadal (A) [13:22:46]: «Barn og unge med funksjonsnedsettelse deltar i mindre grad enn andre barn i organisert fritids- og idrettsaktiviteter, og jo eldre de blir, jo mindre deltar de.

Hvordan bidrar regjeringen til at barn og ungdom med nedsatt funksjonsevne deltar og inkluderes på idrett-, kultur- og fritidsarenaer?»

Statsråd Anniken Hauglie [13:23:19]: Frivillige organisasjoner innen kultur, idrett og kunst står for de viktigste fritidsaktivitetene for barn og unge. Deltakelse i frivilligheten åpner for opplevelser, mestring, vennskap og tilhørighet. Barn og ungdom med nedsatt funksjonsevne deltar mindre i sosiale aktiviteter enn sine jevnaldrende. Regjeringen er opptatt av at alle barn og unge får gode muligheter til deltakelse, opplevelser og aktiviteter i frivilligheten og i idretten.

Det overordnede målet for idrettspolitikken er idrett og fysisk aktivitet for alle. Det offentlige skal bidra med rammebetingelser som gjør at idretten kan lykkes i sitt arbeid med å gi personer med nedsatt funksjonsevne et godt aktivitetstilbud. Det er et mål for norsk idrett å gi funksjonsfriske og personer med nedsatt funksjonsevne et likeverdig aktivitetstilbud og idrettslige utviklingsmuligheter på alle nivåer. Det gjenstår fremdeles mye arbeid før dette målet er nådd.

I tilskuddet til Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité for 2015 styrket derfor regjeringen satsingen på idrett for personer med nedsatt funksjonsevne med 20 mill. kr. For 2016 ble satsingen styrket med ytterligere 4 mill. kr.

Også gjennom anleggspolitikken ønsker vi å legge til rette for idrett for personer med nedsatt funksjonsevne. I Kulturdepartementets bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet inngår det krav til universell utforming. Et idrettsanlegg skal kunne brukes av alle, inkludert utøvere, publikum, trenere og personer i andre roller, som f.eks. speaker eller banepersonell. Alle skal ha adgang til alle aktivitetsflater, klubblokaler, møterom og publikums- og serviceområder.

Også mange bibliotek og museer har arbeidet målrettet med universell utforming gjennom mange år.

Den norske kirke har i sin plan for trosopplæring gjort tydelig Kirkens ansvar for å legge til rette for barn og ungdoms likeverdige deltakelse i trosopplæring uavhengig av funksjonsevne. Alle barn og unge, uavhengig av funk-

sjonsevne og behov for bistand, har en selvsagt rett til å delta i Kirkens trosopplæring.

Frivillig aktivitet er viktig for barn og unge. Midler fra herreløs arv tilfaller frivillige organisasjoner som arbeider for barn og unge, og regjeringen ønsker å prioritere arbeid for barn og unge med nedsatt funksjonsevne i denne ordningen.

Hege Haukeland Liadal (A) [13:26:01]: Jeg takker for svaret.

Det er fristende å stille statsråden oppfølgingsspørsmål om den utstysrordningen – som er en bra ordning – som går på tilrettelagt utstyr for barn og ungdom innenfor idrettsaktivitet. Er regjeringen og statsråden kjent med hvordan ordningen fungerer, og om pengene blir brukt opp?

Statsråd Anniken Hauglie [13:26:29]: Når det gjelder spørsmål om effekten av de ulike ordningene, sitter ikke jeg med detaljkunnskap om det. Så jeg tror nok at det ville være bedre om man stiller et skriftlig spørsmål til kulturministeren for å få en mer presis redegjørelse om effekten av tilskuddsordningen.

Hege Haukeland Liadal (A) [13:26:46]: Det er bra, og jeg ønsker å komme tilbake til nettopp det.

Men barrierer mot deltakelse kan også være manglende fysisk tilgjengelighet, manglende økonomiske eller menneskelige ressurser, transport eller kanskje, som i det siste eksemplet med utstysrordning, mulig mangel på informasjon om de ordninger som finnes.

Barrierer kan også være sosiale, som undervurdering av mestringsevne og kompetanse og fordommer fra omgivelser, og ca. halvparten av norske kommuner har i dag ikke ledsagerordning, som nettopp går på å fremme aktivitet for barn og ungdom. Hva vil regjeringen gjøre for å motivere flere kommuner til å ha ledsagerordning eller andre typer ordninger som fremmer aktivitet for barn og ungdom med nedsatt funksjonsevne?

Statsråd Anniken Hauglie [13:27:46]: Det er ingen tvil om at det er mange barrierer for deltakelse i samfunnet i dag, både økonomiske og sosiale og også det som går på tilrettelegging.

Jeg er glad for at representanten trekker inn kommunene, for det er ingen tvil om at kommunene har et særskilt stort ansvar når det gjelder å tilrettelegge, ikke bare for fysisk aktivitet i idretten, men også gjennom aktivitet i skolegården og i kultur- og fritidslivet i det hele tatt.

Regjeringen har en årlig politisk rundebordskonferanse med paraplyorganisasjonene til de funksjonshemmedes organisasjoner. I år skal den riktignok være om arbeid, men det er jo naturlig at man tar opp i dialogen med KS hvordan kommunene kan bli bedre tilretteleggere for barn og unges deltakelse i aktiviteter lokalt.

Spørsmål 21

Presidenten: Dette spørsmålet, som i utgangspunktet er fra representanten Geir Pollestad til landbruks- og mat-

ministeren, vil bli tatt opp av representanten Janne Sjelmo Nordås.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [13:28:52]: «Stortinget har vedtatt en ny jordvernstrategi som innebærer et mål om at mindre matjord skal bygges ned.

Hvordan blir det nye jordvernmålet fulgt opp av regjeringen?»

Statsråd Jon Georg Dale [13:29:08]: Regjeringa la fram jordvernstrategien sin i juni 2015 og er i gang med gjennomføringa av han. Det gjer vi i tråd med Stortinget sine vedtak.

Stortinget behandla denne jordvernstrategien og fatta oppmodingsvedtak i desember 2015, med andre ord for om lag fire månader sidan. Eit samla storting vedtok eit mål om at den årlege omdisponeringa av dyrka mark skal under 4 000 mål innan 2020, og at dette målet skal ein nå gradvis. Stortinget har bede om rapportering på dette i samband med revidert nasjonalbudsjett. Mitt svar må difor sjåast på som foreløpig og ikkje uttømmende. Uttømmende svar vil verte lagt fram for Stortinget i tråd med eige vedtak.

Eg vil også minne om at det i perioden med raud-grøn regjering, altså i åra frå 2004 til 2013, i snitt vart omdisponert 7 600 mål årleg, altså nesten det dobbelte av det nye målet. Omdisponeringa av dyrka mark har dei siste åra vist ein fallande tendens, og var i 2014 på 5 710 dekar, altså under det målet som den førre regjeringa hadde sett, på 6 000 dekar. Det endelege resultatet for 2015 kjem i juni, men foreløpig tyder tala på at vi også i 2015 vil ligge under gjennomsnittet frå den tida då Senterpartiet sat i regjering. Det er eg tilfreds med.

Etter at Stortinget vedtok det nye målet, har eg sendt brev til alle kommunane, fylkeskommunane og fylkesmennene om målet og peika på den rolla som dei har i planlegginga. Eg meiner at eit slikt brev er eit sterkt signal til kommunane og fylkeskommunane om at jordvern er eit viktig omsyn å sikre, og eg har tillit til og forventningar om at dei følgjer det opp.

Eg har allereie gjeve i oppdrag til fylkesmennene gjennom tildelingsbrevet for 2016 å gjennomføre eit skuleringsopplegg for lokalpolitikarar, og eg vil i tida framover møte KS for å følgje opp med omsyn til korleis vi konkret i fellesskap kan samarbeide for å nå dei aktuelle måla.

Eitt av dei aller viktigaste tiltaka for strukturelt å styrkje jordvernets posisjon gjeld spørsmålet om kommunestruktur. Auka fart i endringar av kommunestrukturen vil bidra til i større grad å leggje grunnlaget for å nå jordvernmåla. Eitt eksempel på dette er kommunane Hå, Klepp og Time, som konkret har sett nye forventningar om å sikre jordvernet dersom ein faktisk slår seg saman til ein samla kommune. Dersom Senterpartiet også i praksis er oppteke av jordvernet, er eitt av dei fremste bidraga faktisk å få til ei reformering av kommunestrukturen. Det vil vere eit kjempepositivt bidrag frå Senterpartiet for å bidra til styrkt jordvern. Framfor å stikke kjeppar i hjula for den prosessen som no føregår, kunne svaret ha vore at ein faktisk bidrog. Det hadde vore langt meir konstruktivt.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [13:32:17]: Statsråden var innom flere elementer her. Jeg skal gå til det ene, at Stortinget viste til at man trengte å følge opp overfor kommunene og forvaltningen når det gjelder Stortingets jordvernmål, altså at Stortinget ba statsråden gjøre det.

Det brevet som statsråden selv refererte til, var lite konkret. Vil statsråden, sammen med andre berørte statsråder, sende et mer forpliktende rundskriv – sammen med kommunalministeren?

Statsråd Jon Georg Dale [13:32:50]: Når eg kommuniserer tydeleg i brevet at eg har tillit til at kommunane følgjer opp, er det med ei betydeleg forventning til kommunesektoren. Eg meiner det er meir enn tilstrekkeleg at eg har sendt det brevet, og eg meiner at kommunane med det har fått ei tydeleg bestilling på å sikre det omsynet som Stortinget har bedt om.

Så meiner eg at dersom vi skal gå inn i jordverndiskusjonen litt breiare, må vi også sjå på ein av dei andre tinga Stortinget sa noko om, nemleg forholdet til nydyrking av areal. I 2014 tillét vi nydyrking av tre gongar så mykje areal som vi tillét nedbygt. Det viser at det er ein enorm iver etter å nydyrke areal, fordi det er mange bønder som under denne regjeringa har tru på at det er grunnlag for jordbruksproduksjon i mange år framover og med det satsar på nydyrking. Det må vi også ha med oss i diskusjonen.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [13:33:48]: Statsråden kommenterte selv antallet dekar omdisponert matjord i 2015. Man sammenligner tallet for 2015 med snittet av samlet omdisponering under forrige regjering. Jeg antar at statsråden vet at det er en langsiktig utvikling, og tallene viser at den positive trenden er snudd i negativ retning under denne regjeringen.

Statsråden forklarer at økningen i nedbygging av mat-

jord er en følge av vedtaket om ny kampflybase. Hvor har statsråden tatt ideen om at denne typen prosjekt skal holdes utenfor beregningen? Vet han at denne typen prosjekt må håndteres innenfor Stortingets jordvernmål?

Statsråd Jon Georg Dale [13:34:37]: Premissen for spørsmålet er og vert feil. Når vi har konkrete tal frå utgangen av 2014 som viser at nedbygginga går ned under denne regjeringa, men berre førebelse tal for 2015, har ein ikkje grunnlag for å seie at det no trekkjer i feil retning. Ein må vente på dei endelege tala før ein kan seie noko om det. Eg har sagt at ein del av forklaringa er at vi har gjort eit vedtak i Stortinget, og det er den andre viktige delen av diskusjonen. Stortinget vedtek mange utbyggingsprosjekt, anten det gjeld kampflybase, areal til vegar eller utbygging av logistikk i og rundt dei store byane f.eks. Stortinget gjer faktisk konkrete vedtak om det. Nokre av vedtaka medfører nedbygging av areal, og eg seier at det er ein del av forklaringa, utan at det påverkar det målet som Stortinget har sett. Men i den offentlege debatten må det vere rom for faktisk å peike på nokre av verknadene av Stortingets vedtak i stort, også når dei bidreg til å utfordre dei andre vedtaka Stortinget har fatta.

Presidenten: Da er sak nr. 2 ferdigbehandlet.

Sak nr. 3 [13:35:46]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.36.
